

19. Diákszemmel – Mit vársz az új tanévtől?

2010.
8-9.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ 2010. AUGUSZTUS–SZEPTEMBER • 8–9. SZÁM

Mindannyiunknak fontos...

1.

Hogyan közelítsen a tanár a diákok lelkéhez?

6.

Fotó • GOZNER GERTRUD

Az összevont szám tartalmazza az *Iránytű* című mellékletet.

ISSN 2065-9725

ÁRA 7 LEI
melléklettel

VISSZACSATOLÁS

NAGY ISTVÁN-KIÁLLÍTÁS

Csíki Székely Múzeum

2010. augusztus 6–szeptember 30.

NAGY ISTVÁN • BOROSZLÓI CSÜÖK, A CSÍKI SZÉKELY MÚZEUM GYŰJTEMÉNYE

Erdély eddigi legnagyobb Nagy István-tárlatát lehet megtekinteni a Csíki Székely Múzeumban 2010. augusztus 6. és szeptember 30. között. A tárlaton bemutatásra kerül a rendkívül gazdag Antal–Lusztig-gyűjteményből válogatott 80 alkotás (a MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ, Debrecen letéti anyagából), a Csíki Székely Múzeum tulajdonában lévő 40, valamint a marosvásárhelyi Művészeti Múzeumból 10 műtárgy. A kiállítást Szabó András, a Csíki Székely Múzeum főmuzeológusa rendezte Csíkszereda Város Önkormányzatának felkérésére.

A csíkmindszenti születésű Nagy István (1873–1937) az egyik legkiválóbb realista festőnk, kinek művészete egyszerre archaikus és modern. Az akadémiai és műkereskedelmi divatoktól távol, az izmusokat figyelmen kívül hagyva építette egyedülálló életművét. Előbb a budapesti Mintarajiskolában, majd Münchenben és Párizsban tanult. Tanulmányai és külföldi utazásai során megismerte kora legfrissebb művészeti áramlatait. „Harmincöt esztendőig koromig tanultam. De az igazi tanulás csak azután következett. Ez a tanulás több évtizedes csavargás volt. Bejártam gyalog az egész országot. A Duna hosszát Budapesttől Bajáig ötször, körülkerültem a Balatont, keresztül-kasul gyalogoltam az Alföldet, Erdélyt. Ez

volt az igazi iskola” – vallotta. Nagy István sajátos módon alkotott: nem tartott fenn állandó műtermet, hanem a csíki hegyekben kóborolva alkotott. Témája a szülőföld lett, a hazai táj és az ott élő emberek belső feszültségeitől sem mentes világa; az erdélyi havasok képe a külföldi vándorlásai során is a szeme előtt lebegett. Munkássága javarészt szénrajzokból és pasztellképekből áll, az olajfestéssel az 1920-as évek közepére szinte teljesen felhagyott.

Festészete a magyar művészet legnagyobb teljesítményei közé tartozik, hihetetlenül gyorsan dolgozott. Több mint 4000 művét tartják számon, alkotásainak többsége három országban található meg (Románia, Szerbia és Magyarország), melyekből sajnos Székelyföldre jutott a legkevesebb. A Csíki Székely Múzeum az előző évben gazdagította képzőművészeti gyűjteményét, melynek köszönhetően mintegy 40 Nagy István műalkotást őriz, amely értékét tekintve is komoly törzsanyagnak számít.

G. DÁVID BIBORKA
PR-menedzser
Csíki Székely Múzeum

LÁTOGATÁSI INFORMÁCIÓK

2010. augusztus 6–szeptember 30.

kedd–vasárnap: 9–17 óra

Látogatható az állandó kiállításokra váltott belépővel.

– teljes árú: 5 lej;

– kedvezményes (diák, nyugdíjas): 2,5 lej.

Tárlatvezetés (előzetes bejelentkezés alapján): 10 lej

Csíki Székely Múzeum

Csíkszereda, Vár tér 2. (Mikó-vár)

tel.: 0266 372 024; tel./fax: 0266 311 727

e-mail: info@csikimuzeum.ro

Mindannyiunknak fontos...

Lassan úgy kel útra a nyár, hogy fürge lábán és lenge szárnyán elviszi a vakációt, amely után sok élmény, fényképen őrzött emlék marad. Az őszi eleje a tervezés időszaka, ilyenkor végiggondoljuk, mit szeretnénk elérni az új tanévben, és azt is, hogyan érhetjük el céljainkat. Aki nem képes erre, és kívülről várja a megoldásokat, azt óhatatlanul fenyegeti az őszi depresszió. Diákok, tanárok és nem utolsósorban szülők is új évet kezdenek a tanév indulásakor. Hogyan legyen boldog, zökkenőmentes az évkezdés, hogyan kerüljük el a kezdeti lendületet követő fáradtságot, az őszi lehangoltságot? A kérdésre párszavas válasz is adható: tervezéssel, odafigyeléssel, szeretettel.

Az évkör természetes rendje szerint a nyár második felében olyan időszakot élünk, amikor a természet szinte túlzó bőséggel kínálja éltető elemeit. Ilyenkor belefeledkezhetünk a nyár örömeibe, mint a Tücsök, aki nem volt hajlandó időben letenni hegedűjét. Gyermekünk is gyakran a játékos Tücsök módjára a pillanatnak élnek, nem tervezik a jövőt. Az a gyermek, akinek nem segítenek a rendszeres életritmus kialakításában, iskolakezdekör óriási váltásnak, stressznek lesz kitéve. Minél több erőfeszítést igényel a gyermektől az új helyzethez való alkalmazkodás, annál kevesebb energiája marad a tananyag megértésére, a társakkal való kapcsolat kialakítására.

A szülőknek iskolakezdés előtt a rendszeresség kialakítása mellett érdemes egy sor további, mindennapokra vonatkozó „irányelvet” megfogalmazni. Beszéljék meg, ki mit gondol, mit szeretne, jussanak konszenzusra – kamaszok esetében különösen fontos a tervezési fázisba való bevonás, de a kisebbek is roppant szeretik a komoly közös munkát. Jó terv esetén a gyermek önállóbban intézi feladatait, akkor is tudni fogja a dolgát, ha a szülő éppen nincs a közelben. Ha eddig nem volt gyakorlat, be kell vezetni egy újfajta családi kommunikációt, hadd érezze a gyerek, hogy nem csak barátai figyelnek rá, hogy az ő munkája is fontos, hogy meghallgatják a véleményét, követik teljesítményét.

A gyereknek időre van szüksége, hogy a szüleivel közösen tapasztalatokat szerezzen, illetve megoszthassa szüleivel saját külön világát. Ha ez nem sikerül, másutt fogja keresni a támaszt, és kialakulhat benne a meggyőződés, hogy ő nem elég jó ahhoz, hogy ráfigyeljenek. Ne feledjük, egy kis hang olykor nagy problémát jelezhet.

Az új tanszerek beszerzéséből lehetőleg ne legyen nagy ügy – szülői bölcsességre vall, ha megértetik a gyerekekkel, hogy nem a legújabb divatú tolltartó, iskolatáska biztosítja a jó jegyeket, mint ahogy az öltözködésben sem kell divatbemutatóra készülni az iskolában.

A tankönyveket a legelső napokban érdemes gyerekeknek, szülőknek együtt átlapozni, hogy „képbe kerüljenek”, miről is lesz szó az év során. Beszélgessenek, kérjék meg a gyerekeket, hogy fogalmazzák meg, mi az, ami felkeltette érdeklődésüket. És hogy miként tehetjük eredményesebbé a tanulást? Az általános kérdéseken túl talán az is fölmerülhet bennünk, hogy mit tehetnénk, hogy az idén eredményesebb, sőt, élvezetesebb legyen a tanulás? Ha van rá mód, egy szépen berendezett tanulószobával ösztönözhetik a szülők a lurkót, hogy

több időt üljön a könyv mellett. Tegyük meg a tőlünk telhető legtöbbet annak érdekében, hogy gyermekünk iskolás éveit kiegyensúlyozottan és eredményesen teljenek, hisz ezek az évek alapozzák meg a jövőjüket. Az óvodai évek, főleg az iskolát megelőző, arra felkészítő év fontosságát hangsúlyoznia kell minden pedagógusnak, hogy a szülők, sőt a nagyszülők tudatába is beivódjék. Meg lehet és meg kell előzni ily módon, hogy a kisgyerek hátránnyal kezdje iskolás éveit. Nem térnék ki a roma diákok ebből (is) adódó problémás iskolakezdésére, de pedagógus kollégáimnak tudniuk kell, hogy idén 8400 cigány lurkót vontak be országszerte a nyári óvodákba, pontosabban az iskolakezdést zökkenőmentessé tevő intenzív programba, amelyet a minisztérium Kisebbségi Főosztálya irányít egy európai, strukturális alapokból finanszírozott projekt keretében. Az ezen a téren évek óta szerzett tapasztalatok miatt került be az új tanügyi törvénytervezetbe az iskolaelőkészítő óvodai év kötelezővé tétele. A tanügyi törvény a szenátus tanügyi bizottságánál van, és a szeptembertől újrainduló parlamenti munkával ott folytatják a vitáját – remélhetőleg az őszi folyamán sor kerül a végső szavazásra, azt követően pedig a törvény fokozatos bevezetésére. Nagyon fontos mindannyiunk számára ez a tanügyi reform, hogy végre a decentralizáció ezen a területen is érvényesülhessen, és így az oktatás, nevelés közelebb kerüljön a közösségekhez: egy falu vagy város realitásait legjobban az ott lakók ismerik, tehát ők tudják például, hogy ki a legmegfelelőbb igazgató, vagy milyen helyi igényeknek kell megfelelni – mindez pedig a minőségi oktatás szolgálatába állítva. És a kisebbségi oktatás szempontjából az eddig legszélesebb körű lehetőségeket biztosító tanügyi törvényre várunk.

Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke a minap arra hívta fel a pedagógusok figyelmét, hogy az oktatásban „olyan tervszerű gondolkodásra van szükség, amelynek léptéke a közösség, értéke az ember. Amit a tanár és az iskola ad, az soha el nem vehető, amit elmulaszt, az soha nem pótolható”. Való igaz az is, hogy „csak művelt tanár nevel művelt diákot”, hiszen csak a nyitott, felkészült tanár tudja magabiztosan átadni tudását diákjainak, tudja megerősíteni bennük a tudatot, hogy a műveltség magabiztosság és öntudatosság, amely hozzájárul az egyéniség formálásához, az értékteremtéshez, annak a meggyőződésnek a megerősítéséhez, hogy „a világ bevehető és nem megvehető”, tehát kerülni kell az igénytelenséget és segíteni kell az alkotó energiák kibontakozását.

Ha hatékonyan működő személyként, családként, közösségként élünk, a közösen elért eredmények, átélt élmények hozzásegítenek bennünket ahhoz, hogy megtaláljuk a mindennapok örömeit, és hogy a rövidülő nappalok, a borongósabb idő ne nehezeden rá hangulatunkra. Kellemes, sikeres tanévkezdést kívánok mindannyiunknak!

PÁSZTOR GABRIELLA
Markó Béla miniszterelnök-helyettes
kabinetjének oktatási államtanácsosa

Milyen a jó tankönyv?

A cselekvéslélektan felfedezésének eredményeit értékelve a rendszerszemléletű didaktika a tanítást-tanulást mint tevékenységet értelmezi és az emberi tanulásra jellemző összes sajátosságokat – célirányosság, céltudatosság, motiváltság – a rendszerre nézve érvényesnek tartja. Ebben a megközelítésben az oktatás tartalmának és ezen belül a tankönyveknek jól meghatározott helyük és funkciójuk van az oktatási rendszerben. A tankönyvek köztes helyet foglalnak el tudás és tudás között, azaz a tudásból tananyaggá szervezett információk hordozójának eszközei, ugyanakkor a pszicho-pedagógiai sajátosságainál fogva, a tananyag újra tudássá válásának alapvető feltételei.

Az érthetőség, szemléletesség, tanulhatóság jegyében

A tanítási-tanulási folyamat irányelveiként, követendő normáiként, követelményeiként kidolgozott didaktikai alapelvek rendszere – célirányosság, aktivizálás, differenciálás, rendszerbefoglalás-integrálás, szabályozás – az érthetőség, szemléletesség, tanulhatóság jegyében, funkciójából adódóan szükségyszerűen meghatározza a tankönyvek szemléletmódját, kidolgozásuknak pszicho-pedagógiai szempontjait. Mivel a tanítási-tanulási folyamat alapvető feladata a diákok személyiségfejlesztése, a tudománylogikai és nyelvi szempontok alárendelődnek a pszicho-pedagógiai szempontok betartásának. Hogy milyen legyen a jó tankönyv? Elsősorban meg kell vizsgálni, megfelelnek-e az alternatív tankönyvek az új tantervek követelményeinek. A jó tankönyv összhangban áll az éppen érvényben lévő tantervvel, és egységes pedagógiai célokat követ. Grafikai-nyomdai kivitelezése kifogástalan – itt figyelembe kell venni a papír, a fedőlap, a fűzés-kötés minőségét, tetszetős voltát.

Könnyen érthető, szemléletes illusztrációk

A tankönyvek technikai szempontból is az oktatás elősegítői: fontos az oldalak megszerkesztési módja (az oldal tükre), a betűtípusok kiválasztása, a szöveg és az illusztrációs anyag gondos illesztése, a zsúfoltság elkerülése, a

fehér lapszék biztosítása (ne lógjon ki az oldalból a szöveg, a kép). Az ábrák, grafikonok legyenek szemléletesek, könnyen érthetőek, vonzóak, a lehetőségekhez mérten színesek, a szöveghez szervesen illeszkedők. A címek, alcímek elhelyezése, a címekhez használt betűk típusa eleve segítséget nyújt a tanulónak az anyag tagolásához, rögzítéséhez (kiemelések más betűtípussal, színnyomással). A feladatokat illusztrációk teszik érthetőbbé, a tartalom szerkezeti beosztása, elhelyezése, nyomdai kivitelezése az eredetiséget hangsúlyozza.

Ki az, akinek a tankönyvet meg kell értenie?

Milyen követelményeket állíthatnánk a tankönyvszöveggel kapcsolatban nyelvi-stiláris szempontból? Két követelményt kell szem előtt tartani: a *közérthetőséget* és az *egyértelműséget*. Mindkettő természetes velejárója a

- Kisebbségi helyzetben fontosabb, hogy a matematika, természettudományi stb.
- tankönyvek fokozott nyelvi igényességgel készüljenek.

tanítás egészének. Nem beszélhetünk a szöveg közérthetőségéről anélkül, hogy választ ne adnánk a kérdésre: ki az, akinek a tankönyvet meg kell értenie? A felelet világos: a szövegnek a diák szintjéhez kell igazodnia, és a szerzőnek nemcsak az életkori sajátosságokat kell figyelembe vennie, hanem azt is, hogy milyen nyelvi környezetben, hol (eldugott falusi településen vagy egy belvárosi iskolában) kerül felhasználásra a könyv. A jó tankönyv stílusa tehát hozzáférhető, pontos, egyértelmű, ellensúlyozza az erősebb idegen nyelvi környezet hatásait, pótolja a szegényebb anyanyelvi hatásokat.

A kisebbségi oktatás és nyelvi igényesség

Kisebbségi helyzetben fontosabb, hogy a matematika, természettudományi stb. tankönyvek fokozott nyelvi

igényességgel készüljenek. Az általános iskolai tankönyvek mindegyikénél az anyanyelvi nevelést is szolgálnia kell. Nem kevésbé fontos a zenei anyanyelv oktatása. A kisiskolások részére készített tankönyvek esetében számos esetben tapasztalható, hogy a könyvek idegen grafikai, képi elemekkel díszítettek. A jó tankönyv használja a magyar népi hagyományokhoz igazodó illusztrációt, figyelembe veszi a nemzetiségi oktatásban tanulók számára az illető nemzetiség sajátos történelmi, művelődési stb. tudnivalóit-ismereteit.

A tankönyv mint munkafüzet

A jó tankönyv ugyanakkor változatos gyakorlatokat tartalmaz, amelyek nemcsak meggondolkodtatnak, hanem cselekedtetnek is, lehetőséget nyújt a cselekedtető-cselekvő módszerek alkalmazására, amolyan munkafüzetként is szolgál. Lehetőséget biztosít az eltérő szellemi képességű diákoknak az eredményes munkához, tehát alkalmazható a differenciált munkában. A feladatok három szinten strukturáltak, s ezt a három szintet megkülönböztető jelek teszik szembeötlővé, a gyengébb és jó képességű gyerekeknek egyaránt munkát adva. Nem hiányoznak a logikus gondolkodást fejlesztő gyakorlatok, a követelmény minden feladat esetében rövid és érthető, így a gyermekek önállóan is dolgozhatnak. Fejleszti a tanulók kreativitását, gyakorlati szintűvé emelve intuitív gondolkodásukat. Érdekes feladatok, nyelvi játékok, rejtvények nyújtanak alkalmat a szórakoztató tanulásra a kikapcsolódás perceiben is. A jó tankönyv betartja a fokozatosság elvét, megfelelő játékossgal kelti fel a diákok figyelmét. Tipológiaiilag a leckék a következő módszertanilag és pszicho-pedagógiaiilag megalapozott sorrendet követik: tanítás-tanulás, megerősítés, ismétlés-rendszerezés, alkalmazás és értékelés.

BOTKA ILDIKÓ
a túrterebesi Általános Iskola tanítónője

Milyen legyen a jövő óvodája?

A pedagógus, a szinte láthatatlan rendező

Milyen legyen a jövő óvodája? – többek közt ezt kutatja pedagógusok, szakbizottságok és politikusok hada, az újabb és újabb reformtörekvések. Mindannyian érezzük és értjük, hogy nem jó, ahogyan ezelőtt tanítottunk. Ma szabadon választhatunk programot, tanítási módot, de ugyanakkor megnőtt a felelősségünk is. Nem engedhetjük meg azt, hogy korosztályokat áldozunk fel tétovázásunk, útkeresésünk miatt.

Ki is áll az óvodai nevelés középpontjában?

Adott egy kisgyerek, aki viszonylag keveset tud velünk közölni abból, ami a tudatát betölti. Egyrészt még nem tud önmagába tekinteni, másrészt *verbális közlési képessége* ezekben az években még *hézag*os. Főként, ha hátrányos helyzetű, akivel a családban alig beszélgetnek, vagy éppen ellenkezőleg, szülei – túlságosan magas elvárásokkal – szüntelenül tanítgatják viselkedni, valamint közhelyszerű, nem saját közlési szükségletből fakadó beszédre. Másik pszichikai sajátosság a *figyelem*. Az óvodás gyermek figyelme laza, türelme, kitartása kevés. Természetes közege a szabad, egyéni, játékos helyzet. Nem viseli el a hosszú ülést, a számára unalmas foglalkozást, a sok magyarázatot. Ugyanakkor a kisgyermek *érzelmi lény* – érzelmein keresztül fejlesztjük gondolkodását, önállóságát, erkölcsét, esztétikai ízlését. Az *óvodáskorra jellemző élménymegfontolkodás* a felnőtt logikát követő, dialektikus rendbe sűrített ismeretanyaggal kevésbé tud mit kezdeni. Saját élménnyel összevegyítő, egyéni átdolgozás nélkül a tanultakból üres absztrakció marad. Sok olyan élmény veszi körül a gyereket, amelyek rácsodálkozásra készítetik. Ígéretes számára mindaz, amit az élménytől kaphat, legyen az a természet, kép, színdarab, mese, vers, bábelőadás, szép ruha, ének, akár egy csiga, lehullott gesztenye vagy egy kis gödör a földben. Sokszor foglalkoztat, hova tűnik iskoláskorra az a naiv érdeklődés, amivel mi, óvónők manipulálunk, hogyan lenne lehetséges a gyermeki rácsodálkozás hamvasságának megőrzése. Fennáll a szabad ötletáramlás fennakadásának, az eredetiség csökkenésének a veszélye, amikor a felnövekvő gyermek egyre nagyobb igyekezettel próbál környezete elvárásainak megfelelni, a normákhoz igazodni.

A rácsodálkozás mint a megismerés útja

Néhány pedagógust talán ellentmondásra készítő véleményem szerint az óvodásgyermek értelmességéről nem vonhatunk le messzemenő következtetéseket, hiszen igazán be sem tudunk hatolni intellektuális élményeibe, érzelmi hangsúlyú ismeretszerzéseibe. Nem tudjuk megismételni, felfogni a félig reális, félig képzeletbeli, állandóan mozgásban levő képet, hangot, gondolatot, a kérdések hosszú sorozatát, ahogyan ő a saját módszerével tanul. Az erre a korra jellemző *rendszeretlen érdeklődés* nemhogy megnehezíti, de megkönnyíti a gyermeknek a lehangadást. Éppen ez a *gyermeki kíváncsiság*, érdeklődés, naiv rácsodálkozás kövezi ki az utat a nevelőnek és a gyermeknek egyaránt a megismerés felé. Ezeket a sajátosságokat figyelembe véve ma már tudjuk, hogy az óvodában a

beszélést kell elsőrendű gondozásban részesíteni, elsősorban beszédre készítő helyzetek megteremtésével. Várható, hogy a gyerek végső soron minden tanulás ellen lázad, és a jókedvű iskolába járás helyett passzív, érdeklődés nélküli kisdíakkal találja majd magát szembe a tanítónő, a szülő. Az is lényeges, hogy vidám, játékos dolgokkal fejlesszük a gyerekek képességeit. A tevékenységek legyenek oldottak, élményszerűek. Teremtsünk a gyermek számára sok leágazási lehetőséget kínáló komplex élmény-, illetve ismeretanyagot, amelyből ki-ki a maga munkamódján jut ismeretekhez. Kérdéseire, ha helyesen válaszolnak, abból újabb kérdés születik. Így gondolkodásra készítjük, kíváncsiságát, érdeklődését nem fojtjuk el. Egyre inkább elterjedtek a gyermekközpontú törekvések, melyek középpontjában nem a bemagolandó tananyag, hanem a kreatív, alkotó, cselekvő gyermek áll. Érvényre jut az ókori bölcs mondás: „Amit hallok, elfelejttem, amit láttam, arra emlékezem, amit csináltam, tudom is”. Néhány módszer: a drámapedagógia, élménypedagógia, projektoktatás, kooperatív oktatás mind-mind olyan lehetőség, amely élménnyé teszi a tanulást. Az új curriculum, felzárkózva a koncepcióhoz, a tantárgyak, foglalkozások közötti integrációs kapcsolatok kiépítését célozza meg, olyan nevelési területek beleépítési lehetőségét egy témába, mint nyelv, tudomány, zene, matematika, képzőművészet. A jelenségek együttes megtapasztalása adja az igazi élményt. A pedagógus rendezővé válik, feladata előteremteni a tevékenységekhez szükséges körülményeket, miközben ő szinte láthatatlan marad.

Az óvónő feladata a program értelmében, hogy megfelelő csoportlétszámmal, helyet, időt, eszközöket és élményt biztosítson a különböző játéktípusokhoz. Hozzon létre sarkokat, kuckókat: művészeti-, tudományos-, könyvtár-, bábozó-, barkácsoló-, mese- és babasarkokat. Tornaterem hiányában gondoskodjon a gyerek mozgását elősegítő szerekről, a megvalósítandó projektek lebonyolításához szükséges szemléltető anyagról, kellékekről. És ez nem is kevés, ha szem előtt tartjuk, hogy a nagyszerű és amúgy szükségszerű koncepciók, reformtörekvések megrekednek újabb és újabb nevelési programok, tantervek, drága módszertani útmutatók; újabb és újabb bizottságok létrehozásának szintjén, melyek maguk után vonják a folytonos felmérések, jelentések, kimutatások, projektek dokumentálásait. Mindezek vastagítják, 'gazdagítják' az óvónő portfólióját. Az oktatás reformerei e megvalósításokhoz szükséges tárgyi és anyagi feltételek felkutatását teljes mértékben a pedagógusok találmányosságára és a szülőre bízzák. Az utóbbi néhány évben legjobb esetben is csak az óvodák néminemű felújítása valósult meg horribilis állami költségen. Pedagógiai irányzatoktól, reformoktól és gazdasági válságtól függetlenül legyen hát a jövő óvodája a bizalom, az örömteli pillanatok, a mese, a játék, a játékos tanulás műhelye.

FŐRIÁN ERZSÉBET

a nagyváradi 30-as óvoda óvónője

Feszültségoldó képzavar iskolakezdekskor: kezünkben az első lépés

Új tanév, új osztályok. Újabb rövidebb-hosszabb ismerkedés. Megállunk az ajtó előtt, gyomrunkban hirtelen ott a szeptemberi apró kis görcs, az ismeretlen miatti riadalom ismerős görcse. De a szembesülést a harminc új – számunkra még névtelen – arccal nem lehet elkerülni. Egy mély lélegzet, most rajtunk a sor! Igen, rajtunk. Megfogjuk

megtennie. Régies szóval példaadásnak is szokták mondani. Az is, a javából. Lehet, hogy a módszertani előadásokon gondosan jegyzeteltünk róla, aztán a vizsga is kitűnően sikerült – csak hogy amint bekerült a jegy a leckeönyvbe, örökre el is felejtettünk mindent. (És éveken át értetlenkedünk, hová is lett a mai fiatalokból a tisztelet, a becsület, a másik megbecsülése, bezzeg a mi időnkben...!)

A „quod licet Iovi...” félreértelmezett alkalmazása

Az egyik legnagyobb hiba szerintem a kettős mérce, a híres „quod licet Iovi non licet bovi” félreértelmezett alkalmazása (az eléggé szerencsétlen szó szerinti fordítás helyett ajánlanám ezúttal Illyés Gyula zseniális műfordítói trouvaille-ját, ami szerint: amit szabad Jupiternek, nem szabad Juh Péternek!). Kevés olyan tanár van, akinek pályája során egy-egy vitás kérdésben ne az lett volna a legkézenfekvőbb érve, hogy „azért, mert én mondom, én, a tanár, és a tanárnak mindig igaza van a diákkal szemben!” (Ez fennhangon, gondolatban körülbelül úgy hangzik, hogy én vagyok a szupermen, te meg csak egy hülyegyerek.) Micsoda tévedés és micsoda melléfogás! Ha a szakmájába vágó kérdést egy tanár pusztán ezzel a bővített „csak”-kal tudja megválaszolni, akkor eleve vesztett ügye van: nemcsak emberileg, de szakemberileg is elégtelent érdemel!

Mellébeszélés, sumákolás

Azoknak, akik képtelenek azt mondani, hogy nem tudom, de majd utánanézek, akik mellébeszélnek, sumákolnak, netán arra hivatkoznak, hogy ilyesfajta magasröptű gondolat nem diákfőbe való – ajánlom, próbálják ki. Az előbbieket követő mínusznövekedés helyett – garantálom, azonnal meg fogják érezni – mekkorát nőnek az osztály szemében.

Nincs szándékomban szakállas bölcsességeket elpuffogatni, osztogatni az észt nyakra-főre, hisz épp azzal kezdem, hogy nincs két egyforma osztály, tanár, helyzet. De ha első lépésről beszélünk, akkor azt a szónoki kérdést semmiképpen sem hagyom ki, hogy mondjuk az óráról késő vagy az óráját semmi kis ügyek miatt meg sem tartó tanár rászólhat-e a későn jövő, netán előszeretettel lógó diákra? A mellébeszélő, őszintétlen ember elvárhatja-e, hogy vele szemben mindig, mindenki őszinte legyen?! Akiről köztudott, hogy ügyeskedéssel, főnökök körbeudvarlásával csetlik-botlik felfelé a ranglétrán, annak vajon lesz hitele, ha mondjuk a gerincesség témakörére épít egy-egy osztályfőnöki-tanári hegyi beszédet?! Ilyen kérdésekre nem szokás, nem is illik válaszolni. De elfelejteni sem kellene. Anélkül, hogy éjjel-nappal a válaszokon töprengjünk, elég, ha csak akkor villannak be, amikor az osztályterem kilincséhez nyúlunk. Mert attól a pillanattól kezdve ötven percen át a mi kezünkben van az első lépés joga és esélye.

• „Csak most kezdődik a sok-sok – jelképes – első lépés.”

a kilincset... kezünkben az első lépés – ugrik elő a tudatalattiból a feszültségoldó képzavar. De micsoda képzavar! Különböztetnem is rossz! És észre sem vesszük, hogy már benyitottunk. Hogy ezzel az oldott intrádával elrontottuk-e az első lépést, avagy megnyertük – majd kiderül.

A tanteremben semmiféle klónozás nem működik

Mert (sajnos) nincs általános érvényű recept a győzelemre, ahogy nincs két egyforma osztály, két egyforma tanár sem. A tanteremben semmiféle klónozás nem működik: hús-vér emberek, élesben-egyesben „játsszák” az életet. Legföljebb örvendhetünk (vagy sem) egy-egy hasonlóságnak, netán éles ellentétnek. Akár a hadvezetés, olyan az osztályokkal a munka: a katonai akadémiákon megtanítható-megtanulható a csatanyerés minden csínja-bínja, de a harctéren egyáltalán nem biztos, hogy a legjobb tanulók fogják megnyerni az ütközeteket.

Vissza az első lépéshez: tehát a valóságos első lépést aránylag ügyesen nem engedték ki a kezünkől. Bent vagyunk az osztályban... de csak most kezdődik a sok-sok – jelképes – első lépés. Amit mindig a tanárnak kell

Fotó • BIRÓ ISTVÁN

MOLNÁR JUDIT

Élményközpontú műemlék-pedagógia Kolozsváron: nyomkereső fejtörők

Feladatosított információkon, élményközpontú megismerésen és helyszíni szemlén alapszik a Főrizs Enikő, Veress Boglárka és Zsigmond Ilka, az Onisisfor Ghibu Gimnázium tanárai által összeállított műemlék-pedagógiai munkafüzet módszere. Az újszerű, *Kolozsváros. Milyen város? Fedezd fel a középkori Kolozsvárt!* című kiadványt Főrizs Enikő és Zsigmond Ilka társszerzők mutatták be augusztus 21-én a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénytársaság sorozat részeként.

„Körülbelül két és fél hónappal ez előtt született meg az ötlet, hogy olyan munkafüzetet hozzunk létre, amelynek segítségével az iskolás gyermekek sikeresen rögzíthetik a Kolozsvár története és műemlékei köré fonódó információkat. Felnőttként sem könnyű a tudásanyagot maradandóan rögzíteni, ezért összegyűjtöttük mindazokat az információkat, amelyeket Kolozsvárról mindenképpen tudni kell, ezeket fejtörőkbe és különféle gyakorlatokba rejtettük” – magyarázta az ötletgazda Zsigmond Ilka. A munkafüzetben a tárgyalt témákkal kapcsolatos világháló linkeket, valamint hasznos könyv- és filmcímeket is ajánlunk fiatal olvasóinknak – tette hozzá. „A kiadvány kiindulópontjaként 1316. augusztus 19-ét választottuk, amikor Károly Róbert király városi rangra emelte Kolozsvárt, záró mozzanatául pedig a mohácsi vészt. A soron következő füzet a reneszánsz korára összpontosít majd” – mondta Főrizs Enikő. A középkori Kolozsvár megismertetésére összpontosító munkafüzet elsődleges célcsoportját az írni-olvasni folyékonyan tudó, 9–14 éves gyermekek képezik – tette hozzá a pedagógus. A feladványok között a középkori utcaszerkezet és városkép vizualizálását elősegítő térképek, a lecsupaszított templomhomlokzat képére visszaragasztandó faragványok, címer-összeállítás és különféle izgalmas fejtörők szerepelnek – ezeket a helyszínen, azaz a városban tett séta során érdemes megoldani. A Szent Mihály-plébániatemplom homlokzati faragványainak lehúzás képek általi visszaragasztásával az építéstörténeti

Fotó • IFJ. HAAZ SÁNDOR

• A munkafüzet ismertetését követően a szerzők negyven lelkes kisiskolás kíséretében a középkori Kolozsvár emlékeinek felfedezésére indultak

korszakokra is felhívjuk a gyerekek figyelmét – magyarázta Főrizs Enikő.

A munkafüzet ismertetését követően a szerzők negyven lelkes kisiskolás kíséretében a középkori Kolozsvár emlékeinek felfedezésére indultak, a látvány örömeivel társítva a feladatmegoldás sikerélményét. A Farkas utca–Óvár-Főtér útvonalon a domborművek, kőfaragványok, a kovácsoltvas és szépen megmunkált fadíszek keresése közben egymásután tárultak fel az ifjú nyomkeresők előtt a régmúlt századok hangulatát idéző, viharvert, komor várfalrészletek, a középkori város régi piaca, a gótikus ferences kolostor, majd a monumentális Szent Mihály-plébániatemplom. Az egykor falakkal körülvett középkori városrész, az Óvár kaputornyának helyére érkezve természetesen csak a képzeletbeli kapupénz lepengetése által lehetett a régi város területére belépni. A jelenleg zeneiskolaként működő kolostorban a gyerekek a refektórium, a kerengő és az olvasófülke jelentésével, illetve funkcióival is megismerkedtek. „Szeretem a csapatos vetélkedőket, ezek a játékok szórakoztatóak és humorosak, jó csapatban játszani” – fogalmazott a felfedező

körút egyik résztvevője, a tizenegy éves Szallós Kis Csaba. A kilencéves Pákai Botondnak leginkább a séta nyomkereső jellege tetszett: „Érdekes, hogy térkép segítségével különféle dolgokat kell megtalálnunk, és nem is túl nehézek a feladatok” – vélekedett a kisiskolás, aki társaival együtt eltökélten oldotta a kijelölt feladatokat, amelyek megoldásaiból újabb és újabb érdekességek bontakoztak ki. Mint Zsigmond Ilka kifejtette, a feladványokat úgy tervezték meg, hogy a különböző érdeklődésű gyerekeknek is sikerélményük legyen és kíváncsiságuk is fokozódjon. „Bízom benne, hogy a munkafüzetet nemcsak a szülők, de az osztályfőnökök is felhasználják majd a városlátogatással egybekötött órákon. Szeptemberben felvesszük a kapcsolatot az iskolák igazgatóival is, és rendhagyó munkafüzetünk feladatainak megoldásával társított városnézéseket szervezünk a gyerekeknek” – mesélt a közeljövő terveiről Zsigmond Ilka.

ZAY ÉVA

Beszélgetés Román Mónika pszichológussal

„Talán az a legfontosabb, hogyan közelít a tanár a diákok lelkéhez”

– Új tanév kezdődik: elsőben, ötödikben, kilencedikben is új osztályok alakulnak. Sok helyen azzal szembesülnek a gyerekek, hogy kimaradtak, kiestek valahonnan, kikerültek egy megszokott közösségből, bekerülnek egy újba. Mindez kudarcélménnyel is járhat. Az új közösségek kialakításának melyek a lelki vonatkozásai, hogyan lehet zökkenőmentesen jó közösséget kovácsolni?

– Tisztázni kell elsősorban, hogy nem kudarcélménnyről, hanem veszteségről van szó akkor, amikor a már kialakult kapcsolatok megszakadnak. Sajnos a nagyvárosi életnek a hátulütője, hogy valóban megszakadnak ezek a kapcsolatok. Régen ugyanabba a közösségbe jártak templomba, iskolába. Óvodát, első, majd ötödiket kezdett a gyerek ugyanazokkal a társakkal, később együtt konfirmáltak, és egymásnak az esküvőjére is ugyanazok mentek. Élő kapcsolatok voltak ezek, a közösség tagjai egymást támogatták felnőtt korukban is. A gyerekkorban kialakított kapcsolatrendszer, amely életre szól, igen meghatározó egy gyerek életében – a felnőtt korban kialakított kapcsolatok már nem olyan mélyek. Veszteségként éli meg a gyerek, ha időnként váltania kell, viszont az már gyerekfüggő, hogy ez traumával jár-e, vagy sem. A gyerektársadalomnak egy része jó szociális érzékű, és könnyen tud kapcsolatokat kialakítani, kiharcolni magának a státust egy közösségen belül.

– Ezek a gyerekek is veszteségként élik meg, hogy a már kialakított kapcsolataikat nem folytathatják?

– Igen. Ugyanakkor van egy másik réteg, aki egy kis puhatolózás után megszokja a közösséget, hozzáadódik, megtalálja a támpontokat, alkalmazkodik az íratlan szabályokhoz. De a gyerektársadalomnak egy része traumaként éli meg, hogy elszakadt a megszokott közösségtől és újra kell kezdenie a kapcsolatépítést. Az újrakezdés pedig nem mindig sikeres. Az óvodában a kicsit támogatják a kapcsolatok kialakításában, hiszen ott a személyiségfejlődés

az egyik legfontosabb szempont, s az óvónő külön odafigyel erre, a program sem annyira kötött. Aztán a gyerek bekerül egy rendszerbe, ahol kötöttek a foglalkozások, a tanítónő már nem tud odafigyelni annyira a személyközi spontán kapcsolatok alakulására, és a gyermek nem kap segítséget. Akinek az ilyen irányú készségei gyengébbek, az tényleg kudarcélményként élheti meg, hogy új közösségbe kerül.

– Ötödikben még erősebb kihívás: a gyerek elveszíti az egyetlen felnőttet, a tanítót, akihez igazodhatott, aki az iskolában támogatta, akire támaszkodhatott, illetve azt a struktúrát, ahol eddig felnőtt.

– Ötödikben, bár van kijelölt osztályfőnök, nem mindig vállalja, hogy figyelemmel kíséri a kapcsolatok alakulását. Ahogy egy tanító, óvónő vagy a szülő követi, hogy a gyerek hogyan érvényesül vagy miben szorul segítségre, az osztályfőnök már nem tudja. Az iskolarendszer tulajdonképpen híven követi azt a folyamatot, ahogyan a gyerekeknek le kellene válnia a felnőttekről: előbb a szülőről, aztán az egy felnőtt „vezetőről”. De nem minden gyereknek sikerül ilyen ritmusban leválnia. Tulajdonképpen a gyerekeknek kellene diktálniuk azt a ritmust, hogy milyen gyorsan tudják elengedni a felnőttet. És mivel négyévenként közösséget vált a gyerek, nagyon fontos, hogy a szülő jól válassza meg az iskolát, már első osztálytól kezdve, hiszen sokban segíti a gyerek fejlődését, ha nem kell gyakran iskolákat, közösségeket váltogatnia.

– Az új tanév olyan tekintetben is nehézséget jelenthet a diákok számára, hogy az ötödikesek, kilencedikesek felvételén vannak túl, ennek versenyhelyzet-jellege pedig sokak számára kudarcélményt jelentett. Ezt az élményt pedig ráadásul új közösségben kell feldolgozniuk.

– Itt nagyon fontos a szülőnek a szerepe: elsősorban azt kell szem előtt tartania, hogy mi jó a gyermeknek: bejutni abba az intézménybe, osztályba, vagy sem. Nyilván, mi, szülők megpróbáljuk

minél jobb helyre, vagyis a mi belátásunk szerint a legjobbra íratni a gyereket – de nem biztos, hogy ez neki is jó. A sikertelen felvételi után a szülőnek mindenképpen tompítania kell a gyerek kudarcélményét, az értéktelenedés érzését, és nem a saját elégedetlenségét, frusztrációját kell továbbadnia a gyerekeknek: „látod, nem tanultál...”. A szülőnek önmagát kell meggyőznie arról, hogy másként is jó lehet, nem csak úgy, ha a vágyott osztályba jutott volna be a gyerek, hogy megvannak a helyzet előnyei: például nem kell annyit tanulni, hozzáillőbb társaságba vagy profilú osztályba került a gyerek, ezáltal pedig felszabadultabb lehet, többet foglalkozhat magával, mint a tananyaggal, amit a nyakába sóznak. Azonkívül, hogy a traumát ily módon csökkentheti a szülő, ő az, aki meghallgathatja a gyereket. Ötödiktől felfelé ugyancsak keveset beszélnek a gyerekek magukról és az iskolai dolgaikról, örvendenek, hogy van intimitásuk az iskolában, ahová már nem ér el a szülők keze. Ezért nehezen beszélnek iskolai dolgaikról, viszont amikor végre megszólalnak, vagy sejtjük, hogy megszólalnának, ne hagyjuk, hogy a fáradtság, türelmetlenség legyőzzön bennünket: segítsük a gyereket, hogy elmondja az őt foglalkoztató dolgokat.

– Adjon-e tanácsot a szülő a gyerekének az iskolai dolgokkal, feszültségekkel kapcsolatos kérdésekben?

– A gyerekeknek nem kell tanácsot adni, csak ha kéri a gyerek, és akkor is visszafogottan. A tanácsok, amit a felnőtt adna, a felnőtt világképe szerintiek, tehát nem alkalmasak arra, hogy eligazítsák a gyereket. Viszont mondhatunk egy példát, amiből inspirálódhat. Nem azt kell mondani neki, hogy „csináld ezt, vagy azt”, hanem azt, hogy „én megélttem egy hasonló helyzetet, és én így tettem, de a te döntésed, hogy ezt alkalmazod-e vagy sem”. Erre nagyon kell vigyázni. A leghatékonyabb, amikor a felnőtt „szimbólumokban” beszél. Például a gyerek konfliktusba kerül egy osztálytársával, és tehetetlen vele

szemben. Kisebb gyerek esetében a népmese segít: keressünk olyan mesét, ami-
ben a hős megküzdött az ellenséggel. A
nagyobbaknál persze ez nem működik,
de a saját életükből el lehet mesélni
egy hasonló történetet, vagy meg lehet
említeni egy szólásmondást: például
„sok lúd disznót győz”. A szimbólum,
áttételes tanács nem hat azonnal, a gye-
reknek időre van szüksége, amíg meg-
emészt. Lehet, hogy sohasem tudatosul

Fotó • FÜLÖP ZOLTÁN

• „A szülőnek tartania kell a kapcsolatot
a tanárral. A keze »nem nyúlhat be«
az iskolába, viszont tudnia kell, hogy
mi történik ott a gyerekekkel.”

benne, hogy ez segített rajta, de a szim-
bolikus tanács az igazán hatékony, mi-
vel a tudatalattin keresztül hat. A ráción
keresztüli magyarázat ritkán hasznos.

– Az iskolai konfliktusok tekintetében
fontos lehet az is, hogy a szülő hogyan,
mennyire tartja a kapcsolatot a pedagó-
gussal...

– A szülőnek tartania kell a kapcsola-
tot a tanárral. A keze „nem nyúlhat be”
az iskolába, viszont tudnia kell, hogy
mi történik ott a gyerekekkel. Ha a gye-
rek konfliktusba kerül, erről meg kell
hallgatni a tanár véleményét is. A szülő
pedig ne akarja befolyásolni az osztály-
társakat vagy a tanárt, hogy a gyereké-
nek jobb legyen, viszont tudnia kell az
iskolai dolgokról, és akként viszonyulni
otthon a gyerekekhez. Nemcsak szülői ér-
tekezleteken, hanem egyéni beszélgeté-
sek keretében is kommunikáljon a szülő
a pedagógussal. És nem az a cél, hogy
a megváltoztassa a tanár pedagógiai
elveit, vagy a pedagógus véleményét a
gyerekről, mert ez csak negatív indula-
tokat kelt. A lényeg, hogy a szülő halljon

a gyerek iskolai dolgairól, és mondja el
a tanárnak, hogy a diák otthon hogyan
viselkedik.

– Lehet-e konkrétumokat javasolni az
osztályfőnököknek, hogyan segíthetnek
a gyerekeknek beilleszkedni az új közös-
ségbe?

– Minden ötödikes osztályfőnöknek a
legfontosabb feladata lenne, hogy bete-
kintsen a negyedik osztály hangulatába,
hogy tudja, honnan folytassa. Ha például
csak líceumi osztályokat tanított, egész
más érdeklődési körnek, gondolkodá-
si módnak kellett nyújtania valamit,
az ötödikes szint viszont teljesen más
követel meg. Erre a szintre kell vissza/
átzökkennie, és így kell kommunikál-
nia. Ezenkívül bizonytalan életérzésű
gyerekeket kell összekovácsolnia. Aján-
latos, hogy az ötödiket vagy kilencediket
kezdő osztályfőnök a tanévet lehetőleg
többnapos kirándulással kezdje, mert a
szabad tevékenység elősegíti a spontán
kapcsolatok alakulását. Ha pedig kiala-
kult a közösség struktúrája, akkor sokkal
könnyebben megy a tanulási folyamat is,
és a gyerekek év elején nem azzal lesznek
elfoglalva, hogy éppen kit kell túllicitálni
órán, vagy legyőzni szünetben.

– Aki osztályfőnökséget vállal, az nem
részről kimondottan ilyen irányú pszichológiai
felkészítésben. Az egyetemen
tanult pszichológiai ismeretek sok esetben
időben is, tudásanyagban is távol esnek a
tanárok gyakorlatától, attól, amit az élet
követel egy osztályfőnöktől. Mit tehet,
aki osztályfőnökséget vállal, hogy felké-
szüljön a gyerekek iskolai, lelki dolgainak
kezelésére?

– Az volna a normális, ha minden-
kit felkészítenének erre a szerepre. Erre
szolgáltatnának a továbbképzések: min-
den évben bizonyos pontértékű képzé-
sen kell részt vennie a tanárnak. A na-
pokban olvastam épp, hogy formálisak
és semmitmondóak sok esetben a to-
vábbképzések, holott például fel kellene
készíteni a tanárokat arra, hogy ilyen
vonatkozásban melyek a feladataik,
hogyan segíthetik elő a tanulást. Nem-
csak adminisztratíván kell megoldani
a gyerekek problémáit, hanem valóban
pszichológiai ismeretekkel kell rendel-
kezni ahhoz, hogy hatékonyan segít-
hessék a tanulási folyamatot osztályfő-
nökként. Az osztályfőnök pedig nagyon
sokat tehet már azáltal, hogy önmagát
megszeretteti, közel kerül a gyerekek-
hez, ha számukra mintaképpé válik. A

nagykamaszt, kilencedikest, és a kiska-
maszt is meg lehet így hódítani.

– Oktatási rendszerünkben egymást kö-
vetik az újabb és újabb rendelkezések, re-
formok, a dolgok változnak, és lehet, hogy
pár hónap elteltével teljesen más követel-
ménnyel szembesül a tanár és a diák egy-
aránt. Ez nyilván a tanárok számára is ki-
hívást jelent. Hogyan lehet úgy közvetíteni
ezeket a változásokat a diákoknak, hogy
azok ne tűnjenek túl drasztikusoknak?

– A mai világban tanárnak lenni ál-
dozat és elhivatottság kérdése. Aki csak
azért dolgozik tanárként, mert nincs
más lehetősége, esetleg megszokásból,
fásultan végzi a munkáját, az a saját
életét is megkeseríti. A tanárnak nem-
csak a gyerekért kell megszerettetnie
magát a diákokkal, nemcsak ezért kell
odafigyelnie rájuk: tanárként is köny-
nyebb a munka, ha örömmel fogadja
őt a diák az osztályban. És több mint
sikerélmény, ha látja, hogy segíteni tu-
dott, el tudott érni a diáknál valamit,
nem csak tudásszintben, hanem más
szempontból is. Ugyanis egyéb vetületei
is vannak a tanítási-nevelési folyamat-
nak. Ha a pedagógus szeretettel segít a
gyereknek átvészelni a tanügyi, a felvé-
teli általi vagy más iskolai jellegű vál-
tozásokat, akkor a gyerek hálás lesz. A
tanár vegyen részt a gyerek örömeiben,
bánatában is. Hatalmas kihívás, hogy a
pedagógus alulfizetett, a státusa egyre
gyengül, rossz körülmények közt tanít
– ezek mind megkeseríthetik az életét,
de a negatívumokat nem kimutatni és
kiélni kellene, hanem kompenzálni. A
tanár, tanító próbáljon úgy tanítani,
hogy öröme, sikerélménye származzon
a munkából – nem pénzbeli, státusbeli,
hanem a gyerek vagy a szülő szemében
legyen sikeres. Hiszen hálás a szülő pél-
dával, amikor a gyerek kicsúszott a kezé-
ből, a tanár viszont segít visszaszerezni,
ha úgy mond mediálni tudja a gyerek-
szülő közti kapcsolatot. Én úgy látom,
nincs annyi jó pedagógus, mint amennyi-
nyire szükség lenne, viszont mindenki
végezheti úgy a munkáját, hogy öröme
teljék benne. Nem föltétlenül abban,
ahogyan átadja a tananyagot, hanem
abban, hogy például elmegy a diákokkal
kirándulni. És talán ez fontosabb: hogy
tudja a tanár, hogyan közelítsen a diá-
kok lelkéhez.

KISS JUDIT

Éneklő madár a nap alatt – népzene- és néptáncTalálkozó Székelykeresztúron

„A székelykeresztúri népzene és néptáncTalálkozó és a Tanulók Klubja – a volt Pionírház – alakulásával úgy vagyok, mint a tréfás közhely, amelyik azt kérdi: mi volt hamarabb, a tyúk vagy a tojás? A Sós-kúti Találkozóra első ízben ugyanis 1973 nyarán került sor néhai id. Gálfalvi Sándor tanár úr, valamint Baksa Andre zenetanár kezdeményezésére. Az intézmény 1973 októberében alakult, és azóta házigazdája a rendezvénynek” – emlékezett Hegyi Gergely, a Székelykeresztúri Tanulók Klubja igazgatója.

résztevő komoly megmérettetésnek tekintette. Az évek során fellépő énekes, zenész és táncos tanítványaim közül többen hivatásos együttesekhez kerültek Székelyudvarhelyre, Csíkszeredába és Sepsiszentgyörgyre” – összegzett Nagy Lajos, a klub népzeneoktatója. 1990 után a Sós-kúti Találkozó kitarhatta kapuját az anyaország felé, és az erdélyi szórványból is magához csalogatta a résztvevőket, akik évente mintegy ötszázan érkeznek Keresztúrra: óvodástól középiskolásig. Magyarországról a leghűségesebb résztvevők

Lajos keze alatt. Azóta itt vagyok minden találkozón, és már jó néhány éve én tanítom a néptáncot és vezetem életem párjával a Mákvirág együttest. Egy tanév alatt sokfelé szerepelünk Erdélyben, Magyarországon, Szlovákiában, de arra ügyelünk, hogy a Sós-kúti Találkozón a legjobb formában legyünk” – mondta el Mátéffi Csaba, a klub néptáncoktatója. „Most végeztem a 8. osztályt. Elemista koromtól táncolok a Mákvirág együttesben, és azóta résztvevője vagyok a Sós-kúti Találkozónak. Nagyon szeretek táncolni, szüleim, nagyszüleim öröme-

Fotó • MIHÁLYDEÁK ANTAL

• A Sós-kúti Találkozó az anyaországból és az erdélyi szórványból is magához csalogatta a résztvevőket

A kisváros jelenlegi legrégibb kulturális rendezvényére immár közel négy évtizede mindig június első vasárnapján került sor, és jelképe, jelvénye – a ragyogó nap alatt éneklő madarak – változatlan. A részt vevő diákok és pedagógusok színpompás menete a Szabadság tértől a Sós-kútig tart, ahol egy természetes amfiteátrum közepén álló színpadon lépnek fel a szereplők. „Rendezvényünk kezdettől fogva a néptáncnak és a népzene-nek adott otthont. 1990 előtt ettől sokszor el kellett térni, de mindig azt mondtuk: ahogy lehet. A 80-as évek végén a jelvény magyar, majd román feliratát letiltották. A találkozó egyébként soha nem jelentett díjazott fellépést, de minden

Dunakeszről jönnek, a Körösi Csoma Sándor Általános Iskola és a Radnóti Miklós Gimnázium együttese. Az alföldi és esetenként a kalotaszegi népviseletek – Magyarkapusról vagy Bánffyhungyadról – változatossá teszik a találkozó folklórját. Felvonuláskor a messziről érkezett együttesek kapják a legnagyobb tapsot, a színpadon pedig az óvodások szereplését övezi a legnagyobb szülői érdeklődés. A kistérség – Keresztúr fűszék – hűségesebb résztvevője a kiskalambfalvi elemi iskola és óvoda, a pedagógusok közül pedig Bán József nyugalmazott tanító Gagyból.

„En egy esztendő híjával egyidős vagyok a Sós-kúti Találkozóval. 5. osztályos koromban kezdtem táncot tanulni Nagy

re és büszkeség tölt el, hogy ezt értékelik osztálytársaim, tanárait és a tanfelügyelő úr is. Azt mondják, egyre híresebbek lettünk, hiszen már beszéltünk a székelykeresztúri Vox Rádióban és a Marosvásárhelyi Rádióban is” – számolt be Ciocan Ágnes, a székelykeresztúri Petőfi Sándor Általános Iskola diákja. Csáka István és Bartha Balázs vonós zenészek – a székelykeresztúri Orbán Balázs Gimnázium végzős diákjai – ballagásuk előtt néhány nappal húzták a talpalávalót a Sós-kúti Találkozó színpadán.

FODOR S. SÁNDOR
körzeti tanfelügyelő
Székelykeresztúr

Egy sajátos nevelési igényű gyermek óvodás éveiről

„Szeress akkor is, ha cigány vagyok”

A szeretet velünk született igény, mely egész életünket végigkíséri, és amelyet születésünk pillanatától alapvetően befolyásolnak azok az emberek, közösségek, amelyekkel fejlődésünk során találkozunk. Egy cigány kislányról írok, aki ismét bebizonyította számomra: az óvodáskorú gyermek alapvető szüksége, hogy szeressék és szerethessen, bármilyen közösségből is jön. Nem elég az empátia, jól és „okosan” kell szeretnünk, hogy érzelmi nevelésünk a gyermek egész személyiségére jó irányba hasson. Marika négyévesen került az óvodai csoportunkba. Azelőtt nem járt óvodába, szervezett közösségbe. Nem is tudtam előre jöveteléről, hanem egyszer csak bejött édesanyjával az ajtón. Az első pillanatban nagy barna szeme fogott meg, amely mosolygott és kedvességet tükrözött. Nem félt, inkább kíváncsi volt: milyen is az a sokat emlegetett óvoda? Az édesanyja elmondta, hogy Marikát eddig egyedül nevelte és vele együtt halmozottan fogyatékos kisfiát. Nemrég egy magyar férfi lett az élettársa, az ő hatására íratta be a kislányt az óvodába.

A beszoktatás-befogadás nehézségei

A beszoktatás-befogadás ideje alatt megállapíthattam: a kislány fizikálisan átlagosan fejlett, örökmozgó. Értelmi képességeire a figyelemzavar, ebből adódó pontatlan érzékelés, észlelés, az ismeretek hiánya, a feladatmegértés nehézsége volt jellemző. Gondolkodására a csapongás, az egyik pillanatról a másikra történő témaváltás, beszédére pedig a nyelvtanilag helytelen mondat szerkesztés és fogalomzavar. Érzelmi életét a nagyfokú labilitás jellemezte, örömet, bánatot hevesen fejezte ki. Általában jókedvű és kedves volt, velem és a többi felnőttel szemben ragaszkodóan és szeretetteljesen viselkedett, mindig volt egy-egy kedves szava. Sok játékszert felhalmozott maga körül, de ezek használatával nem volt tisztában. Csak gyűjtögette a játékokat és közben nevetgált, örült a sok játéknak. Fogyatékkal élő testvérén kívül más játszótársa még nem volt, otthon játékszerei sem nagyon voltak. Társaival nagyon szeretett volna kapcsolatot teremteni, de gyakran elutasították. Ennek oka egyrészt a hazulról hozott előítélet származása miatt, másrészt pedig az, hogy betegsége miatt naponta bepislilt. Így aztán legtöbbször egyedül játszott. A különböző játszócsoportokba csak felnőtt segítségével volt képes bekapcsolódni, mivel a csoporttársai elutasították, holott ő kedvesen közeledett hozzájuk. A gyermek ösztönösen nem adta fel, mindig kedves volt és mosolygós. Én pedig abban reménykedtem, hogy kedves, derűs természete miatt hamarosan megszeretik és befogadják társai.

Behozni a lemaradást

Lassan kezdte behozni a lemaradást: betartani a napirendet, részt venni a tevékenységeken, helyesen használni a mosdót, rendet rakni maga körül stb. Beilleszkedésében az igazi áttörést az jelentette, amikor felfedeztem zenei

Foto • GOZNER GERTRUD • Képnék illusztráció

- Az óvodáskorú gyermek alapvető szüksége, hogy szeressék és szerethessen, bármilyen közösségből is jön

tehetségét, aztán később, ahogy javult a beszéde, mesélő tehetségét. Már a Mikulás ünnepre készülődve kiderült, hogy szépen énekel. Ezért nagy sikere volt, mindenki dicsérte, elnyerte társai elismerését. Az előadáson a szülők is megváltoztatták véleményüket, látva a tiszta, mosolygós kislányt, aki ráadásul gyönyörűen énekelt. Ezzel megkezdődött beilleszkedése a csoportba, mind többször élhette át a társas játék örömeit. A siker hatására sokat javult önbecsülése, önbizalma is. Sok egyéni munkával beszéde is sokat javult, és nagyon szerette a meséket. Előbb hallgatni, aztán a második félévben már egyedül is mesélt egyszerű, rövid történeteket. Néha csak arról, hogy mit történt vele az előző napon. Egyéni hangsúlya, derűs előadása, mimikája és gesztusai segítségével lekötötte hallgatói figyelmét, így újabb jó pontot szerzett társainál. Már nem utasították el, ha közeledett hozzájuk, szívesen játszottak vele. Édesanyjával is sokat beszélgettem, próbáltam őt is nevelni, hiszen még olyan fiatal volt. Aztán a gyerek búcsúzott az óvodától és a búcsú nem volt könnyű, mert nagyon megszerettem nagy barna szemét, kedves mosolyát. De bíztam abban, hogy az elért eredmények segítik az új környezetbe való beilleszkedésben. Szerencsére olyan tanítónővel találkoztam, aki megértette üzenetét, amelyet Szabó Magda így fogalmazott meg: „Hajolj felém, tanulj meg engem, Próbáld meghallani csepp hangomat, Hogy rám ismerj.” Valahányszor találkozom vele az iskola folyosóin, Marika tárt karokkal fut felém és mindig van hozzám egy kedves szava.

HIRIPI ERZSÉBET
óvónő, Színerváralja

Tovább a hajóval – a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium névadása 20. évfordulójára

A Márton Áron Gimnázium névadásának 20. évfordulója alkalmából kiadott könyv címe azonos Ady Endre *Tovább a hajóval* című versének címével. Nem véletlen. A versben ezt olvashatjuk:

*„Átkát ma még az égre szórja Jóh,
De szomszédi s gyermeki körülte
Már fűttetik a vidámság-hajót.*

*Röpül, esik, föllendül és zuhan
Kezébe tett sorsával az Ember
Örömben is, vérben-háboruban.
(...)*

*S ha elmulnak az elmulnivalók,
Holnap, Idő, örök élet-tenger,
Táncoltasd majd csak tovább a hajót –*

Szegény, csodás, véres Élethajód.”

Mintha iskolánkról, az *Iskoláról* beszélnének a vers idézett részletei. 20 éve, 1990-től a Márton Áron püspök nevét viselő, egykor Csíksomlyói, majd Csíkszeredai Főgimnázium hajóján, vagyis a hajó identitását adó magyar ifjúságban és nevelőkben megtalálható minden, ami az iskola létmódjához hozzátartozó sajátosság: a jóbos kétségbeesés és kritika, az állandó újrakezdésbe vetett hit lendülete, a tanítási-tanulási folyamatot hol repülésként, hol bukórepülésként megélt tapasztalatok sora, a közös munkában érvényesülő tudatosság és annak meg-megnyilvánuló hiánya, valamint a szakmai-emberi felelősség a különböző hatalmi, politikai, társadalmi vagy különféle érdekek miatt támadó viharok ellenére, ellenében. Ezeknek a sajátosságoknak a tudatában az egyetlen vállalható, lehetséges magatartás: okosan, múltunkat, önmagunkat ismerve haladni előre, nem hagyva, hogy táncoltassanak, hanem úgy, hogy a hajó táncát szakmai tudásunk és nevelési elveink alapján magunk uraljuk. Az iskola névadásának 20. évfordulójára megjelent kiadványunk ennek a gondolatiságnak a jegyében született. Ezúttal nem szobrot állítottunk, nem márványtáblát lepleztünk le, hanem Bara Katalin, Csutak Judit, Orbán Zsolt tanárral, valamint Varga László és Juhász-András Réka

igazgatóval együttműködve könyvet szerkesztettünk, az iskola jelenlegi tanáraival, jelenlegi és egykori diákjaival könyvet írtunk. Ez az együttműködés is elárul valamit arról, amiről a könyv beszélhet: kik vagyunk valójában.

Nosztalgia helyett egészséges kritika

Az önmagáért való nosztalgiázás helyett az egészséges, szükségszerű és kritikus múltba nézést választottuk, valamint jelenlegi helyzetünk értelmezését, problémáink megfogalmazását, alapfogalmaink tisztázását a jövőbeli tájékozódási pontok kijelölése, a helyesen bejárható út feltérképezése érdekében. Elekes András *A Gimnázium névadója* című írása ezt a kérdést a Márton Áron név és az intézmény egymásra találásának vetületében láttatja: „A kik az iskolának ezt a nevet „adták”, felismerték az iskola igazi létét és létéből fakadó feladatát. Minden rendszer külön szerepet és feladatot ró, akaszt az iskola nyakába. Most éppen – nem kimondot-tan, csak könyörtelenül megkövetelve – a gazdaság és ideológia „frigyénél” kell tartania a gyertyát. De túl minden rendszeren, lelkünk mélyén tudjuk, hogy az iskola a lényeges tudás átadására hivatott. A lényeges tudás pedig mindig kiletünkre, eredetünkre, az ebből fakadó szolgálatra vonatkozik.” A *Lapozás az időben* című fejezetben Eigel Ernő, Miklós József, Lászlófy Pál és Varga László volt és jelenlegi igazgatók, valamint id. Borsodi László nyugalmazott biológiai tanár írásaiban éppen arról olvashatunk: melyek voltak az első lépések annak érdekében, hogy iskolánk megszabadulhasson a kommunista rendszer bukása után azoktól a káros hatásoktól, amelyek több mint 40 éven át éppen a lényeges tudás átadását akadályozták, és a rendszerváltást követő 20 évben miként alakult az iskola értékrendje, társadalom általi megítéltsége, társadalomban betöltött szerepei. A kötet további fejezetei annak a szerkesztői elképzelésnek a jegyében szerveződnek, hogy láttassák: a Márton Áron Gimnáziumnak, az iskolának mint társadalmi intézménynek,

általában az oktatási rendszernek milyenek a várható és kívánatos fejlődési távlatai, tendenciái. A *Kettős tükör* című fejezetben az iskola jelenlegi tanulói válaszolnak kérdésekre. Csutak Judit tanárnő kollégáival együttműködve a 11.-es és 12.-es diákokat arról kérdezte, hogy mit jelent számukra a tudás és az iskolai műveltség.

Tanárok, diákok véleményének párbeszéde

Bara Katalin tanárnő a 11. osztályos diákoktól azt kérdezte meg (szintén kollégája segítségével), mit gondolnak, milyen a jó tanár, illetve, hogy mitől Márton Áron Gimnázium a Márton Áron Gimnázium. A diákok nagyon változatos, egymástól merőben eltérő, érdekes és kritikus, helyenként elkeserítő és az iskolát, a tanárokat mindenképpen önkritika gyakorlására készítő válaszaikra néhány, a feladatra vállalkozó pedagógus reflektál. Így kettős megközelítésben olvashatunk arról, hogyan látják a diákok az iskolát, miként vélekednek tanáraikról, illetve a tanárok hogyan értékelik a tanulók véleményét, amelyből természetesen az is kiderül, hogy maguk a pedagógusok mit gondolnak önmagukról, iskoláról, műveltségről. Bartha Dalma szociológus pedig iskolánk tanulóinak értékrendjéről készített felmérést. A harmadik, a *Tudás, kompetencia, identitás* című fejezet tanulmányai előre- és visszamutatnak a kötetben. Szabó László *A tudás helyzetéről*, Csutak Judit *Mi a kompetencia mostanában?* és Orbán Zsolt *Iskola a jövőben. Gondolatok a nemzeti identitás, etnicitás, nacionalizmus és a multikulturális nevelés margójára* című tanulmánya elméleti és történeti összefüggésbe helyezi a tanulmánycímekben jelölt fogalmakat. Azokat az alapfogalmakat járják körül, értelmezik és értékelik át, újra, amelyeknek a végiggondolása és tudatosítása elkerülhetetlen a jövőbeli iskolafunkciók, lehetséges iskolaszerepek, a jelen és a jövő iskolájában nélkülözhetetlen nevelési elvek, tudásminőség körvonalazásában. Ezt a tágabb elméleti keretet írja tovább a

Reflexiók a nevelésről című fejezetben Tódor Imrének, a latin nyelv és társadalomtudományok szakos tanárának *Értékekre való nevelés* című tanulmánya, amelyben a pedagógus fogalmát, a nevelés és/vagy tanítás dilemmáját tárgyalja, és azt tisztázza, hogy mit jelent az érték, mi az oktatás-nevelés szerepe az értékközvetítésben. A fejezet további szövegeinek, valamint a következő, az *Iskolai életvilágok* című rész írásainak szerzői, az iskola jelenlegi pedagógusai közül Demeter István Hunor informatika, Barta Mónika biológia, Bartolf Hedwig német, Sata Klára kémia, Juhász-András Réka román és Páll R. Olga matematika szakos tanárok, valamint András Éva tanítónő arról írnak, hogy a kommunista rendszerváltást követően, 1990-től napjainkig hogyan valósul meg, miként konkretizálódik a tudásátadás, a kompetenciafejlesztés, az értékek felismerésének képességére irányuló nevelés a különböző tudományterületeket felvonultató tanórákon, azaz az iskola életének hétköznapijaiban. Ennek a folyamatnak a láttatásában és értelmezésében kiemelt szerepet kap a pedagógus, a tanár szerepeinek, valamint a tanár-diák viszony átalakulásának értelmezése.

A tudományos megszólalásmódtól az esszéyszerű megközelítésig

A kötet következő két fejezete – amelyeknek címe: *Volt diákok, mai előljárók*, illetve *„Folytatása és következménye vagyok...”* – az iskola azon volt diákjainak iskolával, iskolai tudással, közösséggel, tanári mintával kapcsolatos emlékei, vallomásai és a Márton Áron Gimnáziummal, illetve a jelen és a jövő iskolájával kapcsolatos nézetei fogalmazódnak meg, akiknek a szakmai pályája valamilyen szempontból sajátosan alakult, és megítélésünk szerint kiemelkedő. A különböző időben végzett tanítványok közül András Szilárd, Antal Attila, Bálint Boróka, Barabási Albert-László, Borboly Csaba, Csata Attila, Csata Zsombor, Csatlós Lóránt, Ferencz Sálamon Alpár László, Fodor István, Kocsis Attila Levente, Korodi Attila, Kristály Sándor, László Imre, Péter László, Prohászka Rád Boróka, Ráduly Róbert Kálmán és Szász Levente fogadták el a felkérést, és írtak a könyvbe, amelyben többek között arról is vallanak, mit jelentett a múltban és mit jelent ma a Márton Áron nevét viselő Csíkszeredai

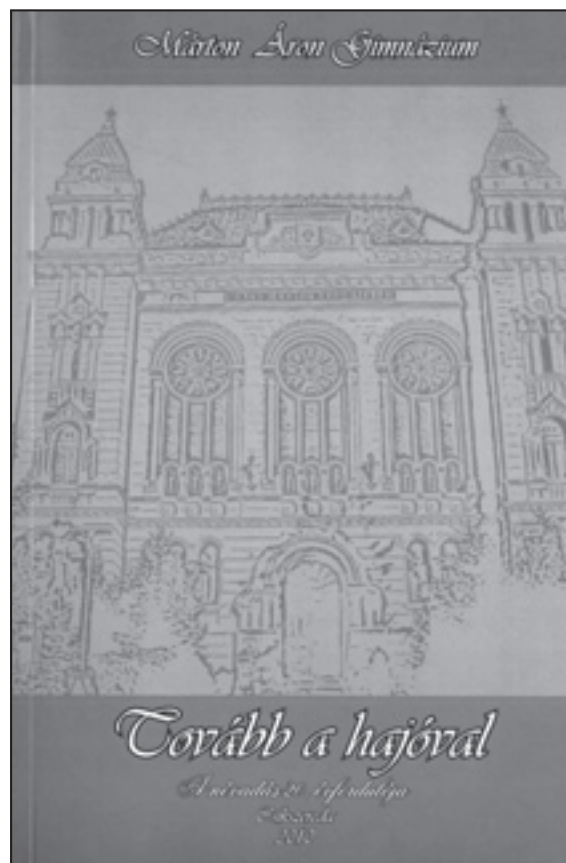
Gimnázium diákja lenni, mit lehet kezdeni azzal a tudással és azokkal a képességekkel a szakmai élet különböző területein, amit itt, a sokat látott falak között szereztek. *Minőség és folyamat* címmel Varga László igazgató külön fejezetben foglalta össze az elmúlt 20 évben országos tantárgyversenyeket nyert vagy azokon részt vett tanulók névsorát, elért eredményeit

A kötet utolsó fejezete *Arcok, nevek a mai iskolából* címmel a Márton Áron Gimnázium jelenlegi tanárainak, alkalmazottainak és tanulóinak a névsorát és fényképét tartalmazza. A könyv, amelynek borítótervét Gyalay Imre kolozsvári grafikus készítette, a könyv szerzőinek és szerkesztőinek névjegyzékével zárul.

A vonat, amely mindenki számára ugyanazt jelenti

Nem mondunk újdonságot, ha azt állítjuk, hogy a *Tovább a hajóval* című kötetben megszólaló hangok változatosak, a könyv sokszerzőségéből adódóan ezek a szövegek sokfélék: a tudományos megszólalásmódtól az esszéyszerű megközelítésen át a vallomásos leírásokig. Van, ahol egymást kiegészítik, illetve megerősítik, igazolják, árnyalják. Máshol meg egymással vitáznak, néhol egymásnak ellentmondanak, de nem rossz értelemben. Éppen ez a sokféleség és ezt a sokféleséget érvényesíteni hagyó magatartás, az építő jellegű vitát kezdeményező gesztus lehet a Márton Áron Gimnázium arcainak erős vonása. Ha ehhez sikerül hozzájárulnia ennek a kiadványnak, akkor már elérte célját.

A sokféleség mélyén azonban – ahogyan Pilinszky fogalmaz – menthetlenül egyek vagyunk. Ez az egység irányadó lehet a jövő iskolájára nézve is. Úgy vélem, erről a közösségről beszél egyik kedvenc szövegemben Szász Levente, 2004-ben végzett diákunk, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanársegéde is. Befejezésül őt idézem: „Egy vonat, amely mindig sötétedéskor indul. Egy vonat, amelynek ugyanúgy feladata a városok, régiók közötti összeköttetés biztosítása, mint bármely más vonatnak. Egy vonat, amely mindig tömve van egyetemistákkal, barátokkal. (...) Egy vonat, amelyet szinte minden végzős középiskolás diák és minden egyetemista jól ismer. Egy vonat, amely sok-sok személyes történetet hordoz nap mint

- Van, ahol a kötetben megszólaló hangok egymást kiegészítik, illetve megerősítik, igazolják, árnyalják, más-más meg vitáznak egymással

nap. Egy vonat, amely az egyéni élményeken túllépve mindenkinek nagyjából ugyanazt jelenti. (...)

Egy vonat, amely mindig késő éjszaka fut be a célállomásra. Egy vonat, amely naponta megteszi ezt a távolságot, újra és újra. Az indulás, az állomások és a cél már régóta jól ismertek. Az út azonban nem csak egy egyszerű leküzdendő távolság, hanem ennél több. Az út érték az utazó számára, tapasztalat, amely új utak leküzdésére nyújt felhatalmazást és erőt. A jövő iskolájának, a jövő iskoláinak közös feladata ezen út minél értékesebbé tétele, ehhez pedig elengedhetetlen az egyes állomások közötti konstruktív együttműködés. Ez az együttműködés lehet a kulcsa nemcsak az iskola, hanem az iskola által kijelölt utat végigjárók még sikeresebb jövőjének.”

BORSODI L. LÁSZLÓ
magyartanár, a kötet
főszerkesztője

Játszva magyarul Gyergyóhollóban

Kolozsvári egyetemi hallgatók lelkes csapata vállalta a gyergyóhollói magyar gyermekekkel való foglalkozást annak érdekében, hogy lehetőségük legyen csiszolni anyanyelvüket. Gyergyóholló Harghita megye azon települése, ahol nincs intézményes magyar oktatás: a falu rendelkezik ugyan jól felszerelt 1–12. osztályos iskolával, de a 24 magyar anyanyelvű, különböző korosztályú gyermeknek nincs lehetősége magyarul tanulni. A hétvégi iskolán kívüli magyaroktatás megszervezése kérésével – RMDSZ közvetítéssel – keresett meg bennünket Csíki Irén, gyergyóhollói RMDSZ elnök, aki a tevékenységek színhelyéül saját lakását ajánlotta. A program célja a gyergyóhollói magyar gyermekek anyanyelvi nevelése.

Gyergyóholló Harghita megyének azon települése, ahol a 24 magyar gyermeknek nincs lehetősége iskolai körülmények között tanulni anyanyelvét, a településen csak román óvoda és 1–12. osztályos iskola működik. A program harmadéves tanárképzős és tanítóképzős hallgatók bevonásával történt, két pedagógiai gyakorlatot vezető tanár koordinálásával. Az első foglalkozás alkalmával az egyik tanár részvételével megtörtént a gyermekek anyanyelvi szintjének a felmérése.

A 24 gyergyóhollói gyermekkel havi két alkalommal, 10–12 órás tevékenységi keretben négy csoportban foglalkoznak a jelöltek: óvodások csoportja, elemi osztályosok, 5–8. osztályosok csoportja, illetve 9–12. osztályosok csoportja. A jelöltek minden alkalomra tevékenységi tervekkel, differenciált feladatokkal készülnek, amelyeket a két tanárnő szakmailag ellenőriz.

A fejlesztés célja a helyes beszéd, helyesírási képességek kialakítása, szókincs bővítés, szövegértő olvasás, az íráskészség kialakítása, fejlesztése, megfelelő íráshasználat.

Fóris Ferenczi Rita és Demény Piroška tanárok vállalták a harmadéves hallgatók toborzását, valamint a gyakorlati felkészítést. Első alkalommal (október 24–25-én) Demény Piroška tanárnő el is kísérte a diákokat a kiszállásra, a helyszínen felmérte a kisdíjak anyanyelvi szintjét,

megbeszélte a további munkához szükséges feltételeket. A programot a teljes 2009–2010-es tanévre kiterjesztettük, hiszen csak így várható eredmény. Kéthetente a kolozsvári egyetemi hallgatók hétvégi foglalkozásokon fejlesztik a gyergyóhollói magyar gyerekek beszéd- és íráskészségét, szövegértő- és szövegalkotó képességét. Egy-egy ilyen hétvégi foglalkoztatás 10–12 órás gyakorlati munkát jelent a hallgatók számára, melyre alaposan kidolgozott tematikus terveket és óraterveket készítenek elő minden alkalomra. A tartott tevékenységekről részletes tájékoztatót tartanak azokon a csoportos szemináriumon megbeszéléseken, ahol a koordináló tanárok értékelik a munkájukat, illetve közösen előkészítik a következő alkalom tervét.

A gyergyóhollói tevékenységek szervezésében, levezetésében nyolc harmadéves hallgató vesz részt: Bibók Renáta, Bántó Anita, Bozsik Loránd és Szabó Emilia – harmadéves filológus hallgatók, Fülöp Timea, Varga Zsuzsa, Szekeres Ágota és Todorán Andrea – harmadéves tanítóképzős diákok. Így a hallgatókra minden második alkalommal kerül sor, s a tanítások zavartalanul zajlanak: minden korosztállyal más-más hallgató foglalkozik napi 5–6 órát.

Igy indult be az egy éves projekt, melynek elsődleges célja: segíteni az elszórványosodott gyergyóhollói gyerekeknek magyarságuk megőrzésében. Felemelő érzés a segítségnyújtásnak ez a módja.

Miről is van szó? Hétvégenként, egy hónapban általában kétszer elindulnak a kolozsvári filológusokból és tanítóképzősökből álló csapatok, hogy foglalkozzanak a hollói gyermekekkel, hogy segítsék őket a szép magyar nyelv megtartásában. A foglalkozások a magyar irodalomra, történelemre, mese- és mondavilágra épülnek, nagyon sok kézműves tevékenységgel kiegészítve. A tanítás szót idézőjelben használjuk, mert munkánkkal nem az iskolai tananyagot kívánjuk kiegészíteni, nem is korrepetálni szeretnénk a gyermekeket, hanem azt akarjuk nyújtani, amit az adott településen éppen igényelnek,

amire a leginkább szükségük van. Észrevettük, hogy a hollói magyar gyermekek bátoratlanabbak, nehezebben szólalnak meg. Ezért gyakran játékosan tevékenykednek velük a hallgatók, s ilyenkor nemcsak megszólalniuk kell, de énekelni, szerepelni is, és a gátlások lassan oldódnak bennük.

maroknyi magyar közösség életében, a rendszeres visszatérés. Ezzel jelezzük, hogy az ott élő emberek fontosak számunkra, hogy nem hagyjuk őket magukra. Baráti kapcsolatok szövődnek, s bizony jó érzés, hogy mi, a mozgalomban részt vevők is olyan közösséget alkotunk, amelyet nemes cél tart egyben. Mi is számíthatunk egymásra. Hasonlóan gondolkodunk, hasonlóan érzünk, hasonlóak az örömeink és a bánataink.

Visszatérve a módszertani kérdé-

már egyetemistánk is, akinek – egész héten az idegen nyelvű egyetemen – hiányzott a magyar nyelv. A kézműves foglalkozás azonban sehol sem hiányozhat. Nagy örömmel készítik kicsik és nagyok a különböző, rendkívül leleményes dolgokat a tananyaghoz vagy a nemzeti, vallási ünnephez kapcsolódva. Ugyancsak népszerűek a drámapedagógiai foglalkozások, amelyeknek nagy előnyük, hogy a nagyobb közösséget is össze tudják kovácsolni, hiszen a darab előadható

tettek, amelyek segítségével a gyermek nemcsak elmélyültebben ismerete meg környezete látnivalóit, de bemutathatta azokat a messziről érkező hallgatóknak, így tudatosultak benne szülőföldje értékei. Tavaszra a hallgatók szabadtéri népi játékokkal bővítették a kínálatot, amelyek rendkívül praktikusak, egyszerűek, ugyanakkor visszavezetnek a gyökereinkhez.

Segíteni szeretnénk a gyergyóhollói magyar diákoknak magyarságuk, anyanyelvük, identitásuk megőrzésében. Látogatnak bennünket olykor-olykor például román gyerekek is, hiszen a foglalkozások híre hozzájuk is eljut. Szívesen látjuk őket, de természetesen alapvető célunkról, a magyar nyelvű kommunikációról nem mondunk le. Ugyanakkor pártfogókat keresünk, hogy a jó képességű, de szegény gyermekek továbbtanulását biztosítsuk. Az élet szülte az ötletet: kijáró hallgatóim keserű szájjal tapasztalták, hogy jó képességű, továbbtanulásra érdemes gyermekek kénytelenek a faluban maradni, mert a szüleik nem tudják vállalni a terheket. Pártfogókat kerestünk, akik segítenének ebben a nemes feladatban. Felhívásunkra elsőként a nagyenyedi Bethlen Alapítvány reagált, aki nyári közös táborozásra hívja a gyergyóhollói gyermekeket, hogy megismerkedhessenek a Bethlen Gábor-i szellemi örökséggel, az ottani kisdíjakkal, miközben képet alkothatnak magukban a szórvány fogalmáról, az összetartozás örömről.

Külön köszönjük a Communitas Alapítvány hathatós támogatását, mely nélkül a rendezvény, a projekt nem valósulhatott volna meg. A Communitas Alapítvány támogatásával tudtuk téríteni az egyetemi hallgatók kiszállását, útiköltségét, illetve kisebb összegű ösztöndíjjal honorálhattuk azt a hasznos tevékenységet, amelyet a gyergyóhollói magyar gyermekek önzonosságátudatának megőrzése érdekében tettek. Köszönet érte a Communitas Alapítvány kuratóriumának, vezetőinek.

DR. DEMÉNY PIROSKA
a BBTE Pszichológia és
Neveléstudományok
Kara Didaktika tan-
székének adjunktusa

ASZERZŐ FELVÉTELE

• Kolozsvári filológusok és tanítóképzősök segítik a gyergyóhollói gyerekeket a magyar nyelv megőrzésében

Bármilyen fáradtak, túlterheltek is a hallgatóink (ne feledjük, hogy mindannyian utolsó éves, éppen diplomázó hallgatókról van szó), ezeken a hétvégeken feltöltődnek. Mindnyájan úgy nyilatkoznak, hogy legalább annyit kapnak, mint amennyit adnak ezeken az alkalmakon: gazdagodnak a gyermekek, a szülők, a falubeliek szeretetével és barátságával.

Munkánk célja a jelenlét ezen a településen, a jelenlét ezeknek a magyar kisdíjaknak az életében, a hollói

sekre: közös tanmenet alapján dolgozunk, amelyet közös saját tapasztalatok alapján alakítottak ki Fóris Ferenczi Rita és Demény Piroška tanárok. A tanmenet különösen nagy segítséget jelent a tanár- illetve tanító, óvószakos hallgatóknak. A hallgatók nem tudnak azonban szigorúan a tanmenet szerint haladni, mert eltér a tanulók kora, tájékozottsága, érdeklődési köre. Általában óvodaskortól a felső tagozatig látogatják a hétvégi foglalkozásokat, de akadt

a szülők, a faluközösség jelenlétében, kiplakátozható, felnőttekkel közösen készül a jelmez, a díszlet. A tevékenységek pozitívan befolyásolják Gyergyóholló magyar közösségét is: a rendezvények alkalmával találkoznak egymással a szülők, a helyi programvezetőnek segítenek a tantermek elrendezésében, a gyermekek tízórai-jának elkészítésében.

Tavasszal, ősszel hallgatók és gyermekek gyakran a környéket járták, honismereti jellegű kirándulásokat

Beszélgetés Kiss Hajnalka nagykárolyi magyartanárral

„Nem lehetetlen az olvasóvá való visszanevelés”

A SZERZŐ FELVÉTELE

• „Akármennyire is belelopja magát az utolsó lélegzetünkbe is a technika, még mindig van vonzereje a szép versnek és a jó könyvnek.”

– Sokat hallani manapság arról, hogy egyre kevesebbet olvasnak a gyerekek, nem érdekli őket az írott kultúra. Ön magyartanárként milyen módszerekkel próbálja közelebb hozni diákjait az irodalomhoz?

– Úgy gondolom, ez a kérdés nemcsak az irodalomoktatást érinti, hanem minden szaktanár egyre gyakrabban találkozik a problémával. Nagyon komoly feladatnak érzem a gyerekek olvasókká való visszanevelését, de korántsem lehetetlen ez a küldetés. Akkor vannak gondok, ha a diákok kötelezőként kapják meg az anyagot, mert ilyenkor kényszernek, tehernek érzik az elvégzendő feladatot, és nem kezdenek hozzá szívesen. Azt szoktam mondani, hogy ajánlott irodalmat kapnak, amelyet felhasználhatnak a tanulmányaik során, így másképp viszonyulnak a kérdéshez. Természetesen így sem olvas el mindenki mindent, de mindegyik osztályban van öt-hat szorgalmasabb diák, aki szívesen veszi kézbe a könyveket. Érdekes az is, hogy aki nem olvassa el a műveket, az meghallgatja. Egyre több diákom szerez be hangoskönyveket, és internetezés vagy egyéb otthoni tevékenysége során hallgatja a színészek által tolmácsolt szépirodalmat. Az egyik diákom szerint a *Pacsirta* nagyon unalmas volt, alig tudta végighallgatni, mert a felolvasó egy idősebb hölgy volt, és hallatszott a hangján, hogy unja. Volt, aki a *Beszterce ostromát* hallgatta végig, így ismerkedett meg a művel. Emellett a nem iskolai anyagot sokan előszeretettel olvassák. Ebből a tekintetben nem változott sokat a világ, hiszen annál idején mi is a pad alatt olvastuk a kedvenc könyveinket, és az én tanítványaim is titokban böngészik a legújabb bestsellereket, vámpírtörténeteket.

– A tananyagból mit kedvelnek igazán, milyen művek ragadnak meg a fantáziájukat?

– Tamásitól az *Ábel a rengetegben* nagyon népszerű volt tavaly a kilencedik osztályban. A *Beszterce ostroma* szintén lekötötte őket, és a *Sorstalanság*ot is szívesen olvassák a gyerekek. Érdekes módon a *Fanni hagyományai* sem kerül el a figyelmüket, pedig manapság megmosolyogjuk ezt a szentimentalista lányregényt. A diáklányok szívesen behelyezkednek a főszereplő helyzetébe, ezért mivel általában vakáció idejére esik, azt szoktam nekik feladatul adni, hogy egy hétig naponta írjanak naplőbejegyzést. Fontos előre leszögeznünk, ez nem napirendírás, hanem egy olyan belső utazás, ahol a diáknak a saját érzésvilágát és gondolatait kell papírra vetnie. Mernek megnyílni, és szívesen írnak olyan őket foglalkoztató dolgokról, amelyeket még otthon, a családban sem beszélnek meg, tudván, hogy ez köztünk marad, és csak én olvasom el. Ilyenkor az írást osztályozom, megvizsgálva, mennyire felel meg az a műfaji kitételeknek, illetve mennyire monológ. Nagyon szeretik ezt a tizedikesek, sőt még az iskola vendéglátó-ipari szakosztályában sem voltak iránta érdektelenek.

– Milyen saját, külön bejáratú szabályokat alkalmaz magyarárórn?

– Amikor kilencedikben megismerkedem egy osztállyal, közlöm velük az elvárásaimat, amelyek alapján együtt kell dolgoznunk a továbbiakban. Három fontos kitételelem van: csengetés után ne várjon senki a folyosón, mert akit kinn találok, az felel; olvassák el az anyagot, ezt kéthetente ellenőrző kérdések formájában tesztelem; mindig legyen meg a házi feladat. Ezt következetesen betartom, és azt vettem észre, hogy valamilyen szinten mindenki olvas. Még azok is, akik különben nem veszik kézbe a nyomtatott példányokat, letöltik az elektronikus könyveket a világhálótól. Azt is nagy dolognak és komoly eredménynek tartom, hogy zeneszámok helyett hangoskönyveket hallgatnak, vagy rákeresnek megadott témákra a neten. Egyébként csodálkoznak rajta a diákjaim, hogy én is ismerem az internetes tartalmakat, és rájövök, ha ezeket a zanzásított változatokat olvassák el a művek helyett.

– Mennyire szeretik, illetve találják unalmasnak a diákok a klasszikus prózát, például a romantikus regényekben olvasható hosszú tájleírásokat?

– Tény, hogy az akció, a gyors történetek inkább vonzák őket, mint a tájfestés, de ebből sem lehetne általános érvényű következtetéseket levonni. Érdekes módon nagyon változatos képet mutat ez is, hiszen a mostani középiskolás generációban is vannak olyan gyerekek, akiket például Jókai hihetetlenül szemléletes tájleírásai fognak meg. Azt mesélik, annyira élethűnek érzik, mintha maguk is ott lennének a történetek helyszínén, könnyen maguk elé tudják képzelni a tájat. Különösen akkor működik ez a dolog, ha olyan vidéken játszódik a mű cselekménye, ahol esetleg ők maguk is jártak, és be tudják azonosítani a valóságban is, gondolok itt elsősorban az erdélyi hegyvidékre.

– Mennyiben más a helyzet a lírai alkotások tekintetében? A versek mennyire állnak közel a mai diákokhoz?

– Érdekesnek tartom, hogy a diákjaim nagyon kedvelik a verseket. Egyik ötletem nyomán minden irodalomóra úgy indul, hogy egy diák felolvassa a számára éppen aktuális kedvenc költeményét. Mindenki ípp a hangulatának és az aktuális gondolatainak függvényében keres egy verset, amelyet megoszt a többiekkel. Felolvassa, és elmondja, neki miért kedves az a költemény. Észrevettem, hogy még azok a gyerekek is, akik kezdetben csak nyúlfarknyi verseket hoztak, számolva azzal, hogy így hamarabb megszabadulnak a feladattól, idővel tényleg személyre szabott költeményekkel jelentkeztek, még akkor is, ha azok esetleg hosszabb hangvételűek voltak. Ezt komoly eredményként könyvelhetem el, nem beszélve arról, hogy így kézbe veszik a köteteket, lapozgatnak, több verset is elolvasnak, míg megtalálják az igazit, sőt, volt olyan diákom is, aki még saját verset is írt. Azt tapasztaltam, hogy a verseket, a lírát közelebb tudom vinni a diákokhoz, mint a prózai alkotásokat.

– A dráma nem esik túl távol a mai diákok gondolkodásmódjától?

– Kétségtől, a dráma nagyon nehéz dió. Nehéz nekik behelyezkedni abba a történelmi korba és helyzetbe, amikor az illető drámák játszódnak. Ezt a műfajt úgy próbáltam közelebb hozni hozzájuk, hogy saját készítésű jelmezben és díszletben padosoroként és felvonásonként eljátszottuk az illető drámát. Volt olyan előadás, amelyet nyilvánosan is előadtak meghívva közönségnek a tanári kart. Mivel nagyon szeretnek a színpadon lenni, könnyen bekapcsolódnak a különböző ünnepségekre készítendő verses összeállításokba is. Olyannyira, hogy a végén már válogatnom kell, annyi a jelentkező, persze az sem mellékes, hogy aki aktívan kiveszi a részét a munkából, kap egy tízest magyarból. Ezek az előadások nem csak szavalni, hanem énekelni, játszani, forgatókönyvet írni és díszletet tervezni is kell.

– Szívesen vesznek részt a diákjai megmérettetéseken? Kedvelik a versenyhelyzeteket?

– A hivatalos tantárgyverseny egyáltalán nem vonzza őket, csak lasszóval sikerül egy-egy gyereket fogni ilyenkor, ám akik rászánják magukat, azok komolyan veszik a felkészülést. Az a gond, hogy a helyeket folyamatosan a konkurens iskola diákjai viszik el minden évben, és nem értjük, miért nem kaphatnak a mieink is bizonyítási esélyt, így ez

nem motiválja a jelentkezőket. Egyéb versenyeken amúgy szívesen részt vesznek, különösen a helyesírási, a mese-mondó és az irodalmi kreativitás versenyeket kedvelik.

– Más-e felekezeti iskolában tanítani az irodalmat?

– Eddigi pályafutásom során a város több iskolájában is volt szerencsém megfordulni, sőt, falun is tanítottam. A legjobban viszont a mostani iskolámban szeretek dolgozni, mert a felekezeti iskola diákjai már eleve másképp érkeznek otthonról, és azt hiszem, a hitük irányítja a viselkedésüket is, ezért az óra felének nem fegyelmezővel kell elteltetnie. Emellett én az istenes verseket is beviszem az órára, és Gárdonyi Géza *Isten rabjait* is elolvassák a kilencedikesek, annak ellenére, hogy a tanterv szerint nem kötelező. Emellett a Margit legendát is másképp lehet megbeszélni, illetve Szent Ágoston vallomásaiból is olvasunk részleteket.

– És mi a véleménye a régi és a kortárs irodalom tanítása közötti különbségekről?

– A gyerekek nem szeretik, nem értik a régi magyar irodalmat, nagyon távol áll tőlük, ennek ellenére a régi művekkel kell kezdeni az irodalomoktatást, és ez eltávolítja őket a tárgytól. Jó lenne fordítva tanítani, azaz kortársakkal kezdeni. Janus Pannonius költeményeit például részletekbe osztjuk, változatos kérdések mentén tárgyaljuk, és úgy foglalkozunk vele, mint értelmezendő szöveggel. Továbbá színtalan mítoszt olvasunk, amelyek a későbbiekben is hatások lesznek, hiszen a mitológikus elemek, motívumok minduntalan előbukkannak a különböző irodalmi alkotásokban. Azt is fontosnak tartom, hogy a diákok ki tudják fejezni magukat, meg tudják fogalmazni írásban és szóban a véleményüket. Ezért a művek kapcsán mindig mindenki elmondja a véleményét, esetenként jellemzi a főhősöket, néha pedig a művel kapcsolatos címre miniesszét kell írniuk, vagy választ írnak Mikes egyik levelére. A levelek kapcsán a rokokó elemek sokszor nem a szövegben, hanem a levél külsejében jelennek meg, mert megégetik a szélét, felcsavarják és pecsétet nyomnak rá.

– Hogyan vélekedik, mennyire elhivatás kérdése a magyar tanítás?

– Azt gondolom, és hiszem, hogy akármennyire is belelopja magát az utolsó lélegzetünkbe is a technika, és folyamatosan mindenhol bombáz az információáradat, még mindig van vonzereje a szép versnek és a jó könyvnek, hiszen a legújabb sikerkönyveket akár a pad alatt is elolvassa a diák. Irodalmat kell tanítani, és ennek a munkának van jövője, bármennyire kiábrándultak is vagyunk amiatt, hogy pillanatnyilag nem fizetik meg kellőképpen a munkánkat. Arról nem is beszélve, hogy általában az iskolában az irodalomtanárra hárul minden mellékfeladat. Sokszor porondmesternek érzik magát, mert neki kell megfogalmaznia a plakátok, meghívók, levelek, iskolareklámozó szórólapok szövegeit, ő viszi a legtöbb versenyre a diákokat, készíti a műsorokat. Ennek ellenére az irodalomtanítás sohasem fölösleges, és nagyon szeretem ezt a munkát.

Kiss Hajnalka 1968. június 18-án született a Szatmár megyei Börvelyben. Iskoláit szülőfalujában, majd a nagykárolyi líceumban végezte. Egyetemi oklevelet 1996-ban szerzett a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarán, magyar–néprajz szakon. Második tanügyi fokozattal rendelkezik, több éve kap érdemfizetést, és munkáját nemrég érdemfokozattal ismerték el. Az általa felkészített diákok több díjat és elismerést kaptak hazai és nemzetközi versenyeken. Jelenleg a nagykárolyi Kalazanci Szent József Római Katolikus Iskolaközpont 9–12.-es líceumi és szakközépiskolai osztályaiban tanít véglegesített magyartanárként.

VÉGH BALÁZS

Édesen keserű vagy keserűen édes? – a Fél-szigetlakó fiatalok drog-fogyasztása

Illegális kábítószer-fogyasztás

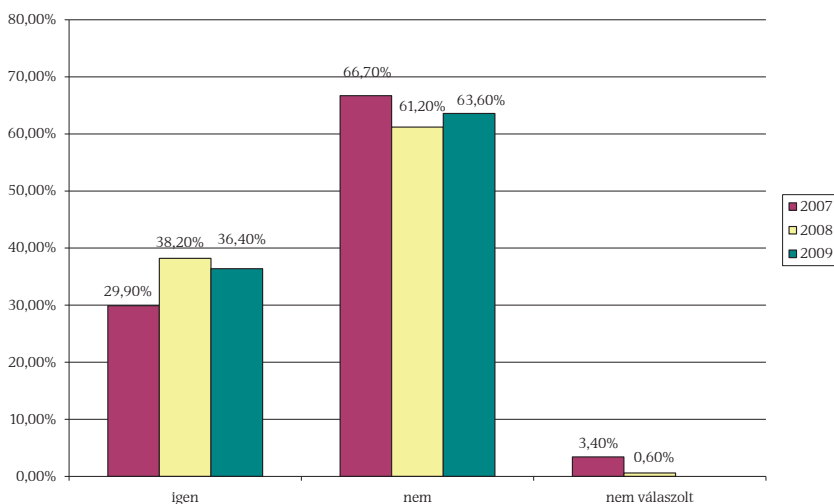
Feszültségoldás, serdülőkori, kapcsolati gátlások, rossz családi környezet, önértékelés, megbélyegzés, alkalmazkodási zavarok, rossz közérzet, kellemetlen élmény, kipróbálás, utazás, csúcsmélység, tudattágítás. Ezek a szavak, kifejezések jutnak eszünkbe a drogokról. Sajnos a szerfogyasztás egyre elterjedtebb környezetünkben. Ennek több oka is lehet, de talán a leggyakoribb az a szociális környezet, amely gyakran személyiségzavarhoz, pszichés betegségekhez, folyamatos konfliktusok kialakulásához, kirekesztéshez és sok más ehhez hasonló jellegű problémához vezethet (mind ezek általában serdülőkori). Éppen ezért ha a szülő vagy a tanár nem figyel fel az ilyen problémákra, és nem próbál meg segíteni, a gyerek kénytelen maga választani valamilyen megoldási formát, mely lehet jó vagy rossz. Ilyenkor hoznak általában rossz döntéseket a fiatalok, és folyamodnak káros szerek használatához. A kutatók és drogprevenciós szakemberek folyamatosan kutatásokat végeznek ezen a téren. A Fél-sziget fesztiválon az elsődleges cél felmérni, hogy milyen gyakori a drogok kipróbálása, esetleg ezek rendszeres használata a szolgáltatásainkat igénybevevők körében.

Amint az ábra is mutatja a drog-fogyasztás 2007 óta nőtt. Akkor a megkérdezettek 29,9%-a próbált ki valamilyen kábítószer, ez egy év alatt majdnem 10%-ot nöött, 38,2%-ra, viszont 2009-ben csökkent egy keveset, 36,4%-ra.

Az eredményekből arra következtethetünk, hogy a drogok használata a Fél-szigeten nagyon elterjedt. Ha a drogprevenció nem terjed el kellőképpen, akkor még többen kipróbálhatják. A Fél-szigeten, egy interjú során azt kérdezték az egyik drogprevenciós szakemberektől, hogy „A függőség kialakulásának az esélye függ-e az életkortól?”. Erre ő azt felelte, hogy „Nagymértékben. Alapvetően két csoportot szoktat megkülönböztetni.” Az egyik csoportba a 15–16 évesek kerülnek, vagyis a líceumba járók,

akik azért próbálják ki, mert „cuccos, érdekes, vagány”, de ami egyben nagyon rizikós is lehet, mert nem tudja, mikor viszi túlzásba, mikor válik függővé. A másik csoport a 20–21 évesek csoportja, a fiatal felnőttkorba lépők, akiknél azért lehet veszélyes, mert valamilyen személyes - társas - lélektani

ezzel megelőzve a vírusfertőzések terjedését. Fontos tudni, hogy a használt eszközök begyűjtése nem kizárólag a drogfüggőkért fontos, hanem más emberek, gyerekek miatt is, ugyanis ezek sokszor közterületeken (pl. parkokban) használják, és nem mindig dobják el biztonságos helyekre (pl. kukába), így

• A tiltott kábítószerfogyasztás életprelenciája

problémák miatt nyúlnak drogokhoz. Egy fiatal felnőtt már nagykorúnak tartja magát, vagyis nehéz megtiltani neki bármit is, éppen ezért ha függővé válik, sokkal nehezebb leszoknia, mint egy serdülőnek. A tinik valamilyen szinten még befolyásolhatók, szülők vagy tanárok által.

Tűcsere szolgáltatás

A tűcsereprogramok szükségességére vonatkozó kérdés a Fél-sziget fesztiválon 2009-ben merült fel. E program célja a Hepatitis C- és a HIV-fertőzések megelőzése lenne. Ugyanakkor ez lehetőséget ad az intravénás kábítószer-fogyasztók számára, hogy a használt eszközöket (tű, fecskendő, szűrő stb.) ingyenesen steril eszközökre cseréljék, és segítő beszélgetéseken vegyenek részt. Ez nemcsak a steril eszközök biztosítását jelenti, hanem a csere által a már használt eszközök begyűjtését is,

például bárki könnyen beleléphet.

Amint már említettük, a kérdőívben is szerepelt egy kérdés, amelyben a válaszadó arra kellett hogy válaszoljon, hogy helyesnek tartja-e a tűcsere-szolgáltatás bevezetését a Fél-sziget fesztiválon is.

A válaszadók 66,3%-ban tartották fontosnak a tűcsere-szolgáltatás bevezetését, 33,7%-uk pedig nem tartja ezt szükségesnek. Nagyon sok fiatalnak új volt ez a kérdés, így jó lenne felvilágosítani erről is őket.

„Vicesen szokták mondani, hogy öreg drogost nem lehet látni. Ez azért van, mert vagy meghalnak, vagy leszoknak ...inkább meghalnak”. Ebből következtetve mindenkinek fel lehetne tenni azt a kérdést, hogy szívesebben él egy hosszú, boldog, független életet, vagy inkább egy rövid mélybetaszító drogos életet? A serdülő erre valószínűleg azt válaszolná, hogy ő

mindent ki szeretne próbálni az életben. Amit meg is tehet, csak mértékkel és határokkal. Sajnos sokan nem tudják, hogy mindennek van határa, a tini korosztályból főleg azok, akik tele vannak kíváncsisággal. Éppen ezért segíteni kell nekik. Felvilágosítani őket, valamint megmutatni nekik azt, hogy szerhasználat nélkül is ki lehet sok mindent próbálni, sok szórakozási lehetőség van. Ami a legfontosabb, meg kell tanítani őket arra, hogyan lehet szórakozni legális vagy illegális, serkentőszerek nélkül.

A drogprevenció olyan, mint az interaktív színház, melyben a színészek a fiatalok, a rendező pedig a felelősségtudatos felnőtt ember. Az a felnőtt, aki igazán odafigyel a körülötte élő fiatalokra, aki lehet egy szakember, lehet a szülő, de lehet akár az oktató tanár is. Az ő feladata az, hogy utat mutasson a szereplőknek, de ne játssza el helyette a szerepet. Az előadáson ne ő mondja el helyette a szöveget, de ha szükséges, akkor segítsen neki, vagy ha hibázik, javítsa ki. Ha álarcot kell felvenni, mutassa meg neki melyik az, amelyik jól áll, segítsen neki ezt kiválasztani, hiszen serdülőkorban lehet a legtöbb álarc közül választani, és ha nem tudják, melyiket válasszák, akkor egy nagyon veszélyes is kerülhet a kezükbe, amivel talán együtt élnek majd életük végéig, de lehet, hogy ez a drogok miatt nem lesz olyan hosszú idő.

Mindezzel azt szeretném kifejezni, hogy a diákoknak szükségük van a megfelelő információszolgáltatásra, mert csak néhány dolgot tudnak a drogról és azok hatásairól. A hosszú távú következményeiről pedig még kevesebbet. Ezért nagyon fontos lenne a tanároknak ezzel kapcsolatosan órákat tartaniuk. Meg kell tudniuk a gyerekeknek, fiatal felnőtteknek, hogy mivel állnak szembe. Amint azt a statisztikai adatok

Fotók • BIRÓ ISTVÁN

- „A diákoknak szükségük van a megfelelő információszolgáltatásra, mert csak néhány dolgot tudnak a drogról és azok hatásairól. A hosszú távú következményeiről pedig még kevesebbet.”

is mutatják, egyre fiatalabban kezdenek el cigarettázni, alkoholos italokat fogyasztani, és ezek után meg természetesen következhetnek a többi szerek is. Ahogy már említettem a fentiekben, először csak vagánykodásból próbálják ki, de soha nem lehet tudni, hogy ez hova vezet majd. Van, aki a problémáit akarja ezzel megoldani, de így csak ronthat helyzetén. De miért ezt a fajta „megoldást” választja? A legtöbbször azért, mert nem kérnek segítséget. És vajon miért nem kérnek segítséget? Talán azért, mert a megfelelő személyek nem ajánlják fel nekik, így persze azt hihetik, hogy senkit nem érdekel, hogy mi történik velük, vagy az életükkel. Az ilyen jellegű problémákat az oktatási intézményen belül lehet a legjobban észrevenni. Ezért jó lenne, ha a tanár

nemcsak arra figyelne, hogy a diák nem tanul, hanem azt is megtudhatná, hogy miért nem.

Következtetés

A társadalom jelentős része elítéli a drogfüggőket, de az már nem érdekli őket, hogy miért is válnak azzá. Tulajdonképpen nem az a legfontosabb, hogy a drogosokat iktassuk ki, hanem azokat az okokat kellene megszüntetni, amiért egy fiatalból drogos lesz. A problémák megoldására és a készségek fejlesztésére van a legnagyobb szükség, ebben pedig az iskolai oktatóknak jelentős szerepük van.

NYITRAI KATALIN

DÉGI L. CSABA

OLÁH KATA

Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Szociológia és Szociális Munka Kar
Caritas – Drogprevenciók Iroda

„Sok minden függ attól, hogy milyen falakat emel az iskola”

Juli felmászott a fára! – ezzel a bejegyzéssel érkezett haza, pityergősen, a hétéves kicsi lány élete legelső iskolai napján. Hirtelen nem is jöttem rá, hogy mitől az elkeseredés, hiszen mi sem természetesebb, mint a tény, hogy Juli felmászott a fára. Egész nyáron ághegyeken szocializálódott ugyanis, bogarászott, madarászott, és nekem bizony nem jutott eszembe, mikor iskolába engedtem őt reggel, hogy szóljak neki: lehet bármennyire hívogató az öreg szomorúfűz a sulidvaron, a hosszú szünet nem a legmegfelelőbb alkalom kedvenc időtöltésének gyakorlására. De persze tudjuk, a szabály az szabály, és lássuk be, egyetlen tanító néni sem nézné nyugodtan az ágakról

- Félek attól, hogy megint görcsbe rándul a gyomra, ha eszébe jut, hogy ideje visszarázódni az érthető és érthetetlen, írott és íratlan szabályokkal behálózott iskolai világba.

lepotyogó elsőseit, és az efféle jó szórakozásnak gyorsan akadnak követői egy, a nyári virgoncságot leplezni még alig tudó kis gyerekcsapatban, így még azon sem lepődtem meg, hogy a tanító néni csírájában fojtaná el a fáramászás lehetőségét. Azt azonban már sehogy sem értettem, miért pityereg Juli, miért a szülőnek szóló levélke, miért nem lehet ezt helyben, mosolyogva, diplomatikusan megoldani – elvégre egy hétéves gyermek minden bizonnyal megérti, ha szólnak neki, hogy az iskoladvaron nem szabad fára mászni. Megérteni megértette ő végül is, mert hát elég nagy ügy kerekedett a dologból, ha már az első napján beírással a kis füzetében kellett hazajönnie. Csak a miértje nem volt még teljesen világos a dolognak. Mondtuk neki otthon aztán, hogy bizonyára nem minden diák olyan szakértő ebben a témakörben, mint ő, és sok baleset lenne, ha mind

ott csimpaszkodnának a fűzfán, úgy-hogy hagyja meg inkább iskolán kívüli szórakozásnak ezt. Meghagyta. Attól kezdve – a testvére beszámolója szerint – egészen addig, míg be nem állt a tél, minden áldott reggel az iskola kerítésén végigcsimpaszkodva közelítette meg a suliját, ám újabb bejegyzés ebben a témakörben nem született ezután, tehát megtartóztatta magát – legalábbis akkor, mikor szigorú szemek figyelték.

Azóta már kinőtte a tanító néni, az ötödiket is elvégezte, de gondolkodás nélkül, hatalmas NEM-mel válaszol, ha megkérdik tőle (s melyik iskolástól nem kérdik meg a vakációban), hogy várja-e az iskolakezdést.

Augusztus derekán engem már nagyon kezd nyomasztani, hogy közeledik a szeptemberi nagy nap, még nem vetetem elő a nyári házi feladatokat, félek attól, hogy megint görcsbe rándul a gyomra, ha eszébe jut, hogy ideje visszarázódni az érthető és érthetetlen, írott és íratlan szabályokkal behálózott iskolai világba. A nagyszerű francia film, Laurent Cantet rendező 2008-as Arany Pálmá-s alkotása – François Bégaudeau tanárból lett író *Entre les murs* című regényének filmes adaptációja (magyarul *Az osztály* címen fut) – egyik párbeszéde jut eszembe, ahol a tanár, aki munkája során a tanár-diák viszony lényegét az állandó párbeszéd fenntartásával és messzemenő toleranciával kezeli, kollegáival az iskola büntetőszabályzatának kidolgozásán vitázik. Arról van szó, hogy milyen kihágás hány büntetőpontot vonhat maga után. A tanárok egy része úgy véli, közlekedési büntetőpont mintájára ráhúzott rendszerrel lehetne kordában tartani a sulijában nehéz sorsú és problémás magaviseletű diákságát. Nos, a főhős, a franciatanár fogalmazza meg:

– Attól, hogy a büntetéseket előre kitálaljuk, nem alkalmazhatjuk őket minden helyzetben.

– Ez nem igaz. A szabályok minden esetben érvényesek az összes diákra. Ha megszegik őket, büntetést érdemelnek. Ha nem, akkor miért vannak szabályok?

- François Marin, a franciatanár többször is rátapint a lényegre: arra vigyázzunk, hogy az iskola ne határolja be a gyermeket – mondja, miközben minden idegszálával és energiájával arra koncentrál, hogy szóra bírja diákjait, beszéltesse, naplót írasson velük, ki-mondassa azt, amit életük lényegének érznek.

– Szigorú szabályok bevezetése óriási feszültséget teremt... Toleránsnak kell lennünk. Az önkényesség uralma nem vezet jóra.

François Marin, a franciatanár többször is rátapint a lényegre: arra vigyázzunk, hogy az iskola ne határolja be a gyermeket – mondja, miközben minden idegszálával és energiájával arra koncentrál, hogy szóra bírja diákjait, beszéltesse, naplót írasson velük, kimondassa azt, amit életük lényegének érznek. Legyen szó arról, hogy *unalmas az életünk, csak iskolába járunk, eszünk és alszunk*, vagy akár arról, hogy *én más vagyok, különbözök a többiektől, és ezért mindenki furcsán néz rám*.

Sok minden függ attól, hogy milyen falakat emel az iskola, ahova szeptember közepén visszaérkezik gyerkőcünk, mennyire kíváncsiak a pedagógusai órá, mennyit mutathat meg saját, különös, egyéni világából. Mert ha már idejekorán azt tanítják neki, hogy beálljon a sorba, elnyomja egyéniségét, görcsösen igazodjék a szabályokhoz, akkor bizony sok minden sérülhet, legfőképp a nyitottság, mellyel társai másságát és saját életét is kezelni tudja majd.

FARKAS KINGA

Mit vársz az új tanévtől?

– kérdeztük egy elsős, negyedikes, nyolcadikos és tizenkettedikes diáktól

Kicsit félek a tanulástól, de az lesz a jó, hogy a testvéremmel egy osztályban leszek és nagyon szép az osztály. Biztosan szépeket fogunk festeni és a tanító néni elvisz majd kirándulni. De a legjobb az iskolában, hogy sok szünet van és az udvaron együtt játszhatunk a nagyobbakkal.

Fekete Rajmund, 1. osztályos, Bélafalva

A következő tanévben a tanító néni nem lesz olyan szigorú – ez az utolsó éve velünk –, hogy ne legyen haragban senkivel. Lesznek érdekesebb dolgok, mint eddig, és szerintem nehezebb lesz egy picit. Érdekes lesz a földrajz és a történelem, ezt én nagyon szeretem, mert már van egy ki-

csi készségem a magyarokról és az egyiptomiakról – ugyanis már olvastam róluk. Talán nehezebb lesz, hogy több lesz az angolóra. De talán nem lesz nehéz a zene. Más lesz, mint eddig, mert bővebben fogja tanítani a tanár néni. Vallásból is mindent megtanulunk minden évben, de egyre részletesebben. Nagyon várom már. Szeretném, hogy izgalmas legyen a negyedik osztály, hogy a románok ne verekedjenek velünk, hócsatákkor ne legyenek olyan durvák, hogy a tornatanár bácsi tartsa be a szavát: ősszel a tornaóra az udvaron legyen, és focizzunk is minden órán. Szeretném, ha izgalmasabb lenne az iskola: ne írjunk egész órán, hanem legyen játszás, úgy, mint elsőben (például a szótőket hogyan kell összekötni), és legyen vetélkedő, csapatmunka.

Zsigmond László, 4. osztály, Kolozsvár

Lassan véget ér a vakáció, és egyre gyakrabban gondolok az előttem álló tanévre. Amikor valaki az „iskola” szót ejti ki a száján, egyből a felmérők és a megmérettetések jutnak az eszembe, a nehéz, tanulással töltött délutánok és hétvégék. Mindezek mellett gondolok a szünetbeli tanulásokra, a barátokkal

való szórakozásokra, az órákon való titkos levelezésekre, mégis bánattal tölt el, hogy ilyen hamar vége a vakációnak. Ismét elkezdődik egy nehéz tanév, tele újdonságokkal, érdekességekkel, viszont egyre több tanulással, hiszen az új évvel egyre több nehézség is jár, vizsgák, félévi dolgozatok. Mint mindenki más, én is azt szeretném, hogy az anyag könnyebb és rövidebb lenne, viszont ez sajnos lehetetlen. Elvárom az új tanévtől, hogy ne csak szigorral és tanulással teljen, hanem szórakozással és játékokkal is. Szeretném, ha ez az új év is sikerekben gazdag lenne, de ez csak rajtunk, diákokon múlhat. Sok sikert kívánok minden diáknak az új tanévhez!

Szabó Fruzsina, 8. osztály, Sepsiszentgyörgy

Ez az iskolakezdés más lesz, mint az eddigiek, mivel most fogom utoljára meghallgatni a jókívánságokat az új tanévre. Le fog zárulni egy, még a 20. században elkezdett szakasz. A legfontosabb az lenne, hogy méltó befejezése legyen ennek a 12 évnek, aminek nagy részét az iskolában

töltöttük. Azonban ahhoz, hogy ez jól sikerüljön, mindenkinek, tanárnak és diáknak egyaránt másképp kell majd viszonyulnia bizonyos helyzetekhez. A tanárok elsősorban megértőbben és segítőkészebben forduljanak a diákokhoz, mivel nekünk most kell választanunk, és lehetőleg helyesen, hogy mihez is kezdünk majd ezután. Ugyanis ebben az egy évben talán több fontos dolog fog történni velünk, mint az előzőekben bármikor. Nekünk pedig kellő önismerettel kell rendelkezünk, hogy később ne bánjuk meg egyes döntéseinket. Várom, hogy már kikerüljek az iskolából, és új, ismeretlen helyzetekkel találjam szembe magam. De addig is, itt az utolsó év, ami teljesen más lesz, mint a korábbiak. Komolyabban kell majd tanulni, de azt is át kell élni, hogy egy közösség, az osztály felbomlik, és mindenki megy a saját útjára, a későbbiekben már nem fog összeülni minden héten ugyanaz a 28 ember, akik közül sokan már első osztály óta ismerik egymást. Amíg így az elején vagyok, nem tudom elképzelni, milyen is lesz az utolsó hét az iskolában. Egy biztos, ahányan vagyunk, annyiféle módon fogjuk majd átélni. Az érettségi viszont komoly megmérettetés lesz mindannyiunknak. A második évfolyam leszünk – de meglehet, hogy a folyamatos változások folytán együtt az utolsó is, akik a tanév közepén szóbelizünk, és nem jegyet kapunk, hanem minősítést arról, hogy milyenek a nyelvi képességeink. Mindennek ellenére nagyon fontos lenne számomra, hogy biztonságban teljen el ez a tanév. Szükség lenne arra a biztonságra, hogy a tanügyminisztérium nem fog ezúttal is valamit megváltoztatni az érettségivel kapcsolatosan. Az eddigi, lazábban eltelt évek után most egy olyan fog következni, amikor nagyon kell majd figyelni. Figyelni, de nem csak a tanórákon, hanem az osztálytársainkra és tanárainkra is, hiszen utolsó liceumi évünket töltjük el együtt. A fennálló nézeteltéréseket, sértődéseket félre kell tennünk, és tényleg össze kell dolgozzunk, hogy a lehető legjobbat érjük el. Azok, akik eddig valamilyen iskolai tevékenységből kimaradtak, pótolják be, hogy megbánás és rossz emlékek nélkül tudjanak majd évek múlva is visszatekinteni erre az időszakra. Nagyon sok minden rajtunk fog múlni. Azért pedig, hogy a végén ne a szomorúság uralkodjék el rajtunk, tisztán kell látnunk mindazt, ami majd azután fog elkezdődni. Ezzel a tisztánlátással kellene, hogy felkészítsenek a most következő tanévben.

Újvári Dorottya, 12. osztály, Kolozsvár

Párizsban, „Szent Mihály útján” jártunk

Párizs csodálatos város, olyan hely, melyet hosszú ideig csak saját álmaimból vagy másokéból – Ady Endre és Radnóti Miklós verseiből, Alexandre Dumas regényeiből, François Truffaut filmjeiből – ismertem. Abban, hogy valójában is láthassam az európai kultúra egyik fővárosát, talán éppen ezek a szerzők segítettek, hiszen a Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyversenyen elért eredményem jutalmaként vehettem részt egy franciaországi kiránduláson. Lelkesen és izgatottan vártam az indulás napját, egyrészt, mert kíváncsi voltam a rengeteg látnivalóra, Párizs hangulatára, mindennapjaira. A Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (DRI) szervezte utazáson azok a diákok vehettek részt, akik a Romániában élő kisebbségek irodalom tantárgyversenyén kiváló eredményeket értek el. Sok nemzetiségből származó emberekkel nyílt alkalmam megismerkedni, ilyen szempontból is különlegesenek ígért ez az élmény. Július 27-én indultunk el, a magyarokat Dobos Annamáriával együtt képviseltem, és mindketten nagyon jól éreztük magunkat már az első napon. Érkezésünk délutánján összeismerkedtünk a többiekkel, és elindultunk a Sacré-Coeur székesegyház felé. Éppen szentmisét celebráltak, ezért a hangulat még meghittebb és szebb volt. A templomból kilépve Montmartre, Párizs bohém művésznegyedének esti pezsgése fogadott.

Másnap a Cité-szigeten megcsodáltuk az Igazságügyi Palotát, és természetesen a Notre-Dame székesegyházat. A templom valóban szakrális helyre épült, hiszen egy pogány kori szentély állt

előtte a szigeten. A szentség energiája mai napig áthatja a katedrális. Később meglátogattuk a d'Orsay múzeumot, ahol a francia impresszionista festők remekműveit csodálhattuk meg. Monet, Manet, Renoir, Degas festményei mellett szimbolista alkotásokat is láttunk, és műtárgynak tekinthető, art nouveau stílusú bútorokat.

Csütörtökön ellátogattunk az UNESCO székházába, ahol sok érdekességet megtudhattunk a szervezet történetéről, céljairól és működéséről. A székházat a világ minden tájáról érkezett műalkotások díszítik, szobrok, festmények, fényképek. Az egyik legszebbnek a Nagaszakiból származó angyalszobor tűnt: a várost ért atombomba-támadás után az egyik keresztény templomból menekült meg, szinte teljesen épen.

Délutánunkat a versailles-i kastély termeiben és parkjában töltöttük. A kastély ragyogó pompája felidézte olvasmányélményeink fényűző királyait. A tükrök, aranyozott képeretek és baldachinos ágyak közül kilépve a kertek megnyugtató csendje fogadott. Azon tűnődtem, vajon mikor és mennyi ideig dolgozhatnak a kertészek, hogy ilyen összhang legyen ebben a hatalmas parkban.

Másnap Párizsba visszatérve meglátogattuk az Eiffel-tornyot, megcsodáltuk a kilátást a Diadalív tetejéről, s a Champs-Élysées sugárúton is sétáltunk. A Louvre múzeumban elámultunk azon, hogy mennyi művészi és esztétikai érték található ott. Az egyiptomi fáraók kincsei, az itáliai és németalföldi reneszánsz festők remekművei, 17. századi

csillagászati modellek, mitológiai jelene-
tek ábrázoló márványszobrok – ez csak ízelítő mindabból, amit láthattunk. Kicsit könnyedebb elfoglaltságot jelentett a séta a Moulin Rouge környékén. A jellegzetes francia kávéházi életbe is belekóstolhattunk, ez a nap érdekes színfoltja volt, hiszen élőben láthattuk az *Amélie csodálatos élete* című film forgatásának helyszínét, a Két Szélmalomhoz címzett kávéházat.

Július 31-én két Loire-völgyi kastélyhoz utaztunk. Chambord különleges építészeti megoldásai, mint a Leonardo da Vinci tervezte kettős csigalépcső és a számtalan torony a tetőterazon mesebeli világba repítettek minket. A kastélyban 365 kandalló található, egy-egy az év minden napjára. Kápolnájában egyházi zene szól, termeinek kőmennyeze-
te díszesen faragott. Az otthonosabb, meghittebb hangulatú Cheverny gyerekszobájában régi játékokat láttunk, a kertben pedig zöltségeket és gyönyörű virágokat termesztettek.

Utolsó párizsi esténken elsétáltunk a Latin negyedbe, amely nevét az egykor latinul beszélő deákokról kapta. Szent Mihály útján járva Ady Endre verssoraira gondoltam, a Rue Cujas sarkán pedig Radnótit idézett Annamária. Másnap reggel még sétáltunk egyet a Tuliériák kertjében, és búcsút vettünk Párizstól.

Nagyon-nagyon hálás vagyok a szervezőknek, hogy ilyen szép élményben lehetett részem. Köszönöm!

ANDRÁS ORSOLYA
a kolozsvári
Báthory István Elméleti
Líceum volt diákja

Kutyából nem lesz zeneszerző

CSIKI CSABA GRAFIKÁJA

• „Beethoven egy kutya, Michelangelo pedig számítógépes vírus. Legalábbis egy amerikai felmérés szerint, amelyben azt vizsgálták meg, milyen általános műveltséggel rendelkeznek az elsőéves egyetemi hallgatók.”

Márpedig Beethoven egy kutya, Michelangelo pedig számítógépes vírus. Legalábbis egy amerikai felmérés szerint, amelyben azt vizsgálták meg, milyen általános műveltséggel rendelkeznek az elsőéves egyetemi hallgatók. (Mint ismert, Beethoven azért mehetett le kutyába, mert annó Hollywoodban jópofa ötletnek találták, hogy egy családi vígjáték főszereplőjéül egy jókora bernáthegyit tegyenek meg, aki a történet szerint a Beethoven névre hallgat. A tévék meg valamilyen okból még mindig többször tűzik műsorra a bernáthegyi történetét, mint a német zeneszerző műveit, vagy akár egy róla szóló életrajzi filmet). A felmérésből az is kiderült, hogy az egyetemi hallgatók legalább nem egyoldalúan, hanem „egyenletesen” taplók. Nem csupán művészettörténetből számítanak ugyanis abszolút nullának, hanem történelemből, valamint aktuálpolitikai ismeretekből is. A többség ugyanis sohasem hallott arról, hogy valaha is létezett Csehszlovákia nevű állam, és az is az újdonság erejével hatott számukra, hogy Kína kommunista ország.

Nos, ellenállok a kísértésnek, hogy az eredmény alapján a bunkó amerikaiakon köszörüljem a tollamat, pedig igencsak elgondolkodtam azon, hogy a felmérésben szereplő golyák valószínűleg egy barlangban cseperedtek fel, és farkasok,

valamint fülesbaglyok nevelték fel őket, ha eddigi pályafutásuk során egyszer sem találkoztak még a két névvel a modern populáris kultúrától eltérő kontextusban. Csak hát az a gond, hogy a legkevésbé sem vagyok meggyőződve arról, hogy például nálunk sokkal jobb eredménnyel járna egy ilyen felmérés. Az elmúlt években a rendszerváltás, illetve a trianoni békediktátum aláírásának évfordulója alkalmából magyar fiatalok körében készített felmérésekből is meglehetősen háborzongató dolgok derülnek ki, utóbbi kapcsán például olyan is volt, aki úgy tudta, Trianon az egy gonosz külföldi politikus, aki „ellopta tőlünk Erdélyt”.

Ilyenkor szoktam elgondolkodni azon, hogy azért mégis, mi zajlik manapság az iskolákban? Ez lenne az eredménye annak az elméletnek, miszerint nem a tanulók lexikális tudására kell helyezni a hangsúlyt, nem kell őket adatokkal leterhelni, hanem képességeket kell fejleszteni? Ami persze nagyon jól és modernül hangzik, mint minden szép elmélet, de legalább annyira üres és használhatatlan is. Mert mégis, mit értünk az alatt, hogy leterhelés, meg képességfejlesztés? Mi az az adatmennyiség, ami már tehernek minősül, és mi az, amit még könnyedén elbír egy diák? Az ilyen felmérések arra engednek következtetni, hogy az átlagot a szent esélyegyenlőség jegyében igyekeztek a legrosszabb felfogóképességű diákok szintjére belőni, így aztán például a megkérdezett egyetemi hallgatók esetében a művészettörténet órákon a gimnázium befejezéséig a barlangrajzokig, zenéből meg a szűk barlangjáratokon keresztülfúvó szél süvítéséig jutottak el. Ezzel a módszerrel amúgy minden bizonytalanságot kiváló statisztikákat lehet produkálni, hiszen valóban el lehet mondani, hogy eltűnt a kitűnő és a kevésbé jó képességekkel rendelkező tanulók közötti különbség. Csak hát meglehetősen sajátos hozzáállást tükröz, ha valaki azáltal akarja növelni a színvonalat, hogy összességében kevesebbet követel meg. A csodás statisztikáknak viszont az a következménye, hogy az egyetemi oktatók azzal szembesülnek: a felsőoktatási intézménybe frissen bekerült hallgatóknak – akiket többnyire már felvétellel sem lehet megszünteni, mert jelentkezésnél az érettségi és a gimnáziumi átlag a legfőbb kritérium – olyan dolgokat kell elmagyarázniuk, amelyeket jobb esetben már gimnáziumban, rosszabb esetben még általános iskolában meg kellett volna tanulniuk.

Szép trend ez, és rájöttem, hogy mindezzel tulajdonképpen az egyetemi oktatók közérzetén próbál javítani a rendszer. Hiszen lehetőséget biztosít arra, hogy az egyetemi tanárt töltsse el jóérzéssel, hogy a tágra nyílt szemű diák tőle hallja először, miszerint Beethoven egy zeneszerző, Michelangelo pedig reneszánsz festő és szobrász volt. Hogy aztán az új információ birtokában azon morfondírozzon elképedve: milyen hülyeség már egy kutyáról zeneszerzőt, egy vírusról meg festőt elnevezni.

BALOGH LEVENTE

Amikor az őszirózsák iskolába viszik a gyermekeket

Szerette locsolgatni a virágokat. Megnevezésükkel nem volt tisztában, de ismerte őket színről, illatról, formáról, hajlásról, hangról – mert az nem igaz, hogy nem beszélnek ők, susognak, suttognak, ringnak, nevetnek, bizonyára sírnának is, elpanaszolnák, ha rossz emberek elhanyagolják, bántják őket. Miután a nyár elején közelebb kerültek egymáshoz, a legapróbb változást is észrevette rajtuk. Esténként, öntözéskor, szinte szeme előtt nyíltak meg a bimbók, borultak össze egymást óva a szirmok, úgy érezte, neki köszönik lágy összeölekezéssel az enyhét, táplálékot adó vizet, a figyelmet, a gondoskodást.

Az esti rituálé elmaradhatatlan részévé vált hát a locsolás. Miután a teheneket hazahajtotta, a szilvaízes kenyeret és a friss tejet megitta, még egy utolsót dekázgatott az udvaron, akkor következett. Addigra már alkonyodott, a szürkébbé, tompábbá váló fényben félelmet és sötétséget legyőző színes fényözönnek tűntek a biztonságot, életet, derűt, biztonságot, szeretet sugalló növények. Élvezte a lecsorgó víz hangját, csodálta, miként válik a száraz föld egyszeriben feketévé, lággyá, befogadóvá és termékennyé, mint hullnak alá a cseppek a levelekről, és a virágok szinte megrázzák magukat, lerázzák magukról a forróságot, a fáradságot, ott és akkor egyszeriben újjászületnek, erőre kapnak.

Utána következett az est utolsó mozzanata. Lábmosás, mosdótálban, a ház előtti lépcsőn üldögélve, belebámulva a sötétbe, felpillantva az égre, hallgatva a falu esti, oly csöndes zaját, a fel-felugató kutyákat, a jegenyék alig sejtethető remegését, a madarak, éjszakai pillangók szárnycsattogtatását, azt a kivehetetlen zümmögést, melynek eredete minden bizonyosan a teremtség nyúlik vissza, hisz azt elemezni, alkotórészeire bontani éppoly lehetetlen és éppoly badarság lenne, mint a csillagokat elválasztani egymástól, leragadni az égboltról, és bezárni valamely helyiségbe. Néhány történet, mese és valóság, múlt és jelen ötvözése. Olyan emberekről,

papról, tanárról, akik valaha minden bizonnyal éltek, de legalábbis élhettek volna, mert a falubeliek arra is emlékeznek, mennyit keresett a tanító, és mennyit fizetett napjára a kertjében gyümölcsöt szedő gyermekeknek, volt-e hús a lucskoskáposztában, amit ebédre adott. A szigorú tanítónőről, aki csak úgy osztogatta a tenyereseket, pattogó hangon kérte számon

„Néhány történet, mese és valóság, múlt és jelen ötvözése. Olyan emberekről, papról, tanárról, akik valaha minden bizonnyal éltek, de legalábbis élhettek volna, mert a falubeliek arra is emlékeznek, mennyit keresett a tanító, és mennyit fizetett napjára a kertjében gyümölcsöt szedő gyermekeknek, volt-e hús a lucskoskáposztában, amit ebédre adott. A szigorú tanítónőről, aki csak úgy osztogatta a tenyereseket.”

a szorzótáblát, amikor kint már síleceket fabrikáltak a gyermekek. Az emlékek, hogy régen bezegg, amikor négyen aludtak egy ágyban, kettő fejnél, kettő lábánál, boltba is csak felváltva jártak a testvérek, mert egy pár cipőjük volt ötüknek, a legnagyobbikat szoritotta, a legkisebbnek kézben kellett vinnie. Aztán jött a diófa, és minden megváltozott, a szegénység helyett egyszer csak valamiféle aranykorszak köszöntött be, mely valamiképpen csakis azzal a diófával hozható összefüggésbe, neki köszönhető talán, amely most is ott terebélyesedik fejük fölött, a lépcső mellett, óvó árnyékot nyújtva a virágoknak is. Még egy-két szó, hogy mennyire hűlt le az idő, hol ég a villany, mikor kell felkelni holnap, nagymama sóhajtás-szerű ásítása, aztán az egyre hosszabbá váló szünet, a csend, a gondolat, vajon milyen messzi lehet az erdő, amelyen túl van a város, az otthon, a szülők, és vajon

mekkora egyáltalán, mennyibe telne gyalog átkelni rajta?

És lettek az esték egyre hűvösebbek, a beszélgetések rövidebbek, a csend mind nagyobb, az éj egyre szigorúbb. De a virágok csak pompáztak, virultak, mosolyogtak, derültek. Mintha valami ismeretlen veszély leselkedett volna, ott, az erdőben, melyet azonban ők, az ásító nagymama, a mesélő nagybácsi, az elcsendesedő gyermekek, és a virágok oly kedvesen, de határozottan távol tartottak.

Mindjárt nyílnak az őszirózsák – valami baljós szomorúságot érzett nagymama mondatában, elviszik a gyermekeket az iskolába. És ezt ő sehogy sem értette. Hogyhogy elviszik? Mit jelent az, amint az imént hallott? Hogyan szólnak bele a virágok az iskola-kezdésbe? Egyáltalán, miért tennének ilyet? Miért akarnák elvinni őket? Mit jelentenek nagymama szavai? Hiába magyarázták neki, így mondják, jön az ősz, kezdődik az iskola, sehogy sem találta meg az összefüggést az őszirózsák nyílása és a becsengetés között. Mindenesetre, a bajt jobb megelőzni, az esti öntözések során kínosan vigyázott, hová kerül a víz. Elfordult az őszirózsától, nem akart neki vizet, erőt, nedvet adni.

Egyik reggel nagymamája sugárzó arccal közölte: érkeznek a szülők, holnap mentek haza. Autóval, át a sötét erdőn. Hétfőn már iskola. Felkiáltott örömeiben. Aztán valamiféle szomorúság uralkodott el rajta. Nem lehet majd szénát gyűjteni, szekérre pattanni, hol fog majd szaladgálni, van-e otthon ilyen patak? Nem lesz friss tej, se csend, se mesék, helyette koránkelés, iskolapad, táska, füzetek, szigorú tanító néni, ki tudja, mennyi szörnyűség vár rá. A virágokhoz ballagott. És igen, már szinte kinyílt: sárgás, narancssárgába hajló szirmok néztek szembe vele. Kissé szégyenlősen, mosolyogva nézte a virág, mintha még könnyezett volna is. Talán mert nem kapott elég vizet.

FARCÁDI BOTOND

Oroszországban még nem volt akkora hőség, mint az idén

Az időjárás megfigyelések regisztrálásának 130 évvel ezelőtti megkezdése óta még nem volt példa az idei hőségre, de az orosz államiság mintegy ezeréves fennállása alatt írt krónikák és feljegyzések sem utalnak ehhez hasonlóra – közölte augusztus végén Roman Vilfand, az országos meteorológiai intézet igazgatója. Az igazgató ezt azzal is megtoldotta, hogy a legkorszerűbb matematikai és meteorológiai módszerekkel végzett számítások alapján az intézetben úgy vélik: a mai Oroszország központi területein ilyen hosszú és ilyen forró nyár 5000 évenként egyszer fordulhat elő. A 30, néha 40 Celsius-fokos rekkenő hőség közel 60 napig tartott az idén, hosszú és a megszokottnál melegebb vénszszonyok nyara várható szeptemberben.

Késlekedéssel, de elindult az újabb Títanic-expedíció

A korábban kitűzött dátumhoz képest többnapos késlekedéssel, de augusztus 24-én elindult a hullámsírban fekvő Titanic részletesebb feltérképezését szolgáló expedíció. A Kanada partjaitól 900 kilométerre fekvő hajót és környékét kamerákkal és lokátorokkal derítik fel – jelentették be a szervezők a küldetés honlapján. A tudományos expedíció célja, hogy 20 napon át egy mélytengeri robot és kamerák segítségével készítsen felvételeket az 1912-ben elsüllyedt utasszállító hajóról – a

képek alapján később virtuális barangolásra invitálhatják az érdeklődőket. Egy másik robot lokátorral felszerelve lehetővé teheti, hogy a hullámsírt és környékét részletesebben feltérképezék, és ezáltal virtuálisan, három dimenzióban rekonstruálják a Titanicot. A most indult expedíció talán a valaha volt legfejlettebb technológiájú felderítés, amely a hajó roncsaihoz indult azóta, hogy 1985-ben négyezer méter mélyen megtalálták a roncsokat.

Nincs köze a Holdnak az álmatlan éjszakákhoz

Kutatások szerint nincs összefüggés a Hold fázisai és az éjszakai pihenés között, vagyis nem a Hold tehet az álmatlan éjszakákról. Egymástól függetlenül számos vizsgálat megállapította, hogy nem mutatható ki kapcsolat a telihold és az átvirrasztott éjszakai órák között. Legutóbb osztrák résztvevőkkel kutatták a lehetséges összefüggést, a vizsgálatok alanyai hat éven át vezettek alvási naplót. Az eredmények egyértelműen kimutatták, hogy nem áll fenn kapcsolat a holdfázisok és az alvás között.

A Regensburgi Egyetemi Klinika alvásszakértője elmondta: az pusztán önbeteljesítő jóslat, hogy teliholdkor valóban rosszul alszunk. A Holdnak csekély fénye van, olyan, mint néhány lámpának. Ezért nem lehet az égitest számlájára írni, ha valaki teliholdkor hánykolódik az ágyában – tette hozzá Jürgen Zulley. Egyszerűen nem szabad arra gondolni, hogy telihold van,

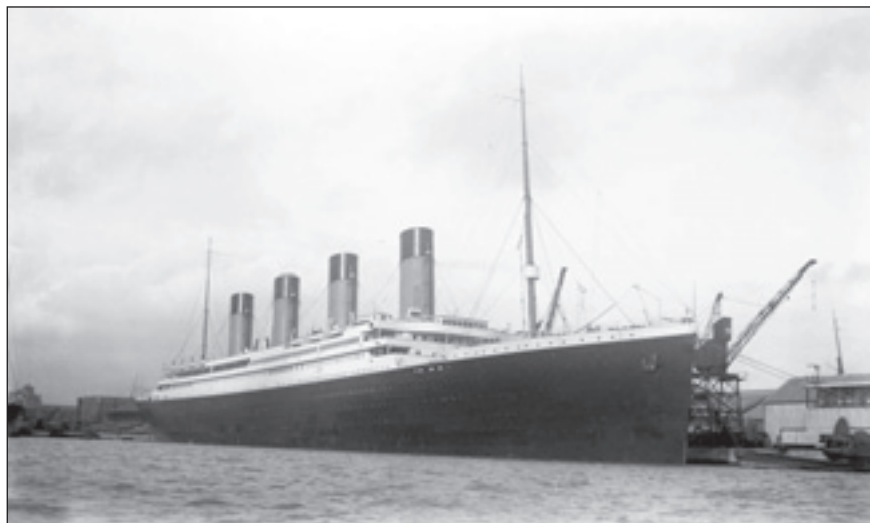
és ilyenkor az ember rosszul alszik – mondta egy szakember.

Két pohár víz a napi főétkezések előtt segíthet a fogyásban

Virginiai szakemberek kutatása szerint ha a fogyókúrázók a napi három főétkezés előtt mindig megisznak két pohár vizet, akkor átlagosan 2,3 kilogramm súlyfeleslegtől szabadulhatnak meg könnyedén – számolt be a BBC brit közszolgálati médium internetes oldala (www.bbc.co.uk). A szakemberek az Amerikai Kémiai Társaság Bostonban megrendezett nemzetközi találkozásán ismertették az eredményeiket. A 12 hetes kísérlet végén azok, akik rendszeresen ittak vizet a napi étkezések előtt, nagyjából 7 kilogrammot fogytak, azok pedig, akik csak a kalóriaszegény étrendet követték mindössze 5 kilogramm feleslegtől váltak meg.

A világhírű gördeszkázó rédicsi plébános

Az internet révén alig két hét alatt világhírűvé vált Lendvai Zoltán katolikus plébános gördeszkázós mutatványa, amely Braziliától Oroszorszáig, a legnagyobb hírügynökségektől a neves világlapokig és televíziós társaságokig bejárta a földkerekséget. A Zala megyei Rédicsen és 11 környékbeli településen szolgáló plébánost egy brazil forgatócsoport is felkereste, de a Reutersnek és az AFP hírügynökségnek is nyilatkozott. A komoly hírszolgáltatók révén a brit BBC és az amerikai CNN honlapján is vezető hírként számoltak be Zoltán atyáról, de orosz, spanyol, portugál, olasz, francia nyelvű weblapokon, a szlovák Joj televízióban, a török Hürriyet című napilapban vagy a német Stern magazinban szintén közölték a róla szóló hírt és képeket. A karrier már csak azért is tűnik szinte hihetetlennek, mert nem is annyira a bulvármédia tette híressé a gördeszkázó plébánost. Ráadásul a kommentálók túlnyomó többsége elismeréssel méltatja a cselekedetét, mert mindenütt és mindenkinek azt hangsúlyozza: nem azért állt a gördeszkára, hogy produkálja magát. Hite szerint ugyanis a játékon át vezet az út a fiatalok szívéhez, akik ezáltal az egyházi tanítasokhoz is közelebb kerülhetnek.

• Az 1912-ben elsüllyedt óriás utasszállító roncsai négyezer méter mélyen hevernek a hullámsírban

• Hivatalos •

A 2010–2011-es tanév szerkezete

A tanév első féléve 2010. szeptember 13-án kezdődik. November 1–7. között az óvodások és az elemi iskolások egyhetes szünidőre mennek.

A téli vakáció 2010. december 22-én kezdődik és 2011. január 4-én ér véget. A tanítási időszak január 5-én kezdődik újra, és január 28-ig tart – ekkor ér véget az első félév.

A félévközi vakáció január 29-én kezdődik és február 6-ig tart.

A második félév február 7-én veszi kezdetét. Április 15-ig folyik a tanítás, április 16. és 25. között tavaszi vakáció lesz. Április 26-án újra kezdődik a tanítási időszak, amely június 17-én ér véget. A nyári vakáció június 18-án veszi kezdetét és 2011. szeptember 11-ig tart.

• Pályáz(z)atok •

Fiatalok lendületben program 2010 (2007–2013)*

Kiíró: Európai Bizottság

Határidő: 2010. november 1.

A Fiatalok lendületben program felépítése

Célkitűzései teljesítése érdekében a Fiatalok lendületben program öt operatív alprogramot tartalmaz.

Ez a pályázati kiírás a következő alprogramok és kategóriák támogatására irányul:

1. alprogram – Fiatalok Európáért

– 1.1. kategória – Ifjúsági cserék (legfeljebb 15 hónap): Az ifjúsági cserék lehetővé teszik különböző országokból származó fiatalok csoportjai számára, hogy megismerkedjenek egymással, és megismerjék egymás kultúráját. A csoportok együtt tervezik meg a kölcsönös érdeklődésen alapuló, közösen választott témára összpontosuló ifjúsági cserét,

– 1.2. kategória – Ifjúsági kezdeményezések (3–18 hónap): Az ifjúsági kezdeményezések helyi, regionális vagy nemzeti szinten kidolgozott csoportos projekteket támogatnak. Szintén támogatják a különböző országok hasonló projektjeinek hálózatiépítését az európaiság erősítése és a fiatalok közötti együttműködés és tapasztalatcsere előmozdítása érdekében,

– 1.3. kategória – Ifjúsági demokráciaprojektek (3–18 hónap): Az ifjúsági demokráciaprojektek a fiataloknak a helyi, regionális és nemzeti közösségük demokratikus életében, illetve a nemzetközi demokráciaprojektekben való részvételét támogatják.

2. alprogram – Európai önkéntes szolgálat

Az alprogram a fiataloknak az Európai Unión belüli és azon kívüli különböző önkéntes tevékenységekben való részvételét támogatja. Ennek a programnak a keretében fiatalok egyénileg vagy csoportosan vesznek részt külföldön nonprofit, ellenszolgáltatás nélküli, önkéntes tevékenységekben (legfeljebb 24 hónapig).

3. alprogram – Fiatalok a világban

– 3.1. kategória – Együttműködés az Európai Unió szomszédos országaival (legfeljebb 15 hónap): Ez a kategória a szom-

szédos partnerországokkal folytatott projekteket támogatja, konkrétan az ifjúságpolitika területén kialakított ifjúsági cserét, valamint képzési és hálózatiépítési projekteket.

4. alprogram – Ifjúsági támogató rendszerek

– 4.3. kategória – Az ifjúsági munkában és az ifjúsági szervezetekben aktívan résztvevők képzése és hálózatiépítése (3–18 hónap): Ez a kategória különösen a tapasztalatok, a szaktudás és a bevált gyakorlat megosztását, továbbá olyan tevékenységeket támogat, amelyek hosszantartó minőségi projektek, partnerségek és hálózatok létrehozását eredményezik.

5. alprogram – Európai együttműködés támogatása az ifjúságpolitika terén

– 5.1. kategória – A fiatalok és az ifjúságpolitikai döntéshozók találkozási (3–9 hónap): Ez a kategória a fiatalok, az ifjúsági munkában résztvevők és az ifjúságpolitikáért felelős személyek közötti együttműködést, szemináriumokat és strukturált párbeszédet támogatja.

Támogatásra jogosult pályázók

Az alábbi szervezetek nyújthatnak be pályázatot:

- nonprofit vagy civil szervezetek,
- helyi vagy regionális közintézmények,
- fiatalok informális csoportjai,
- az ifjúságpolitika terén európai szinten tevékenykedő testületek,
- nemzetközi nonprofit szervezetek,
- ifjúsági, sport vagy kulturális rendezvényt szervező profittermelő szervezetek.

Költségvetés és időtartam

A program teljes költségvetése a 2007–2013 közötti időszakra 885 millió euró.

További információk: www.tinact.ro

* Jelen kiírás a pályázat kivonatolt változata, forrás: www.pafi.hu.

Mentor Díj a Tehetségek Gondozóinak

Felhívás

Ismeri azt az áldozatkész, lelkes tanárt, szakembert, aki gyermekét szakkörökön segítette, jó tanácsokkal látta el az iskolai felkészülésben vagy a tanulmányi versenyeken?

Ismeri azt az edzőt, aki gyermekét jó szemmel kiemelte és a neki legmegfelelőbb sportágban segítette készségei, képességei fejlesztésében?

Emlékszik arra a szeretett tanárára, aki elindította a pályán, akihez később is mindig fordulhatott jó tanácsért, szakmai támogatásért?

Segítsen megtalálni a legjobb mentorokat!

Szeretnénk felhívni a közvélemény figyelmét azokra a fiatal tehetségeket felfedező tanárookra, nevelőkre, edzőkre, mentorokra, akik a háttérből segítik tanítványaik első lépéseit, akik áldozatvállalása, munkája nagyban hozzájárul egy-egy fiatal képességeinek a kibontakozásához. Keressük azokat a nevelőket, mentorokat, akik ösztönzik a tehetséges gyermekeket, mellettük vannak, keresik számukra a továbblépés lehetőségét, felkészítik őket a versenyekre, ha kell, pályázatot nyújtanak be helyettük. Keressük azokat a szakembereket, akik tudásuk továbbadásával több generáció tehetségeit segítették kiemelkedő eredményekhez, akik azonban a háttérben maradtak, akik munkája sem erkölcsileg, sem anyagiilag nem kapta meg a megfelelő elismerést.

Ha ismer ilyen tanárt, edzőt, mentort, jelölje őt a tehetségek gondozói számára létrehozott Mentor Díjra!

A jelölés módja

Bárki nyújthat be jelölést egyénileg vagy csoportosan.

Jelölni a jelölt nevének, elérhetőségének (postacím, telefonszám, e-mailcím, intézmény neve) a megadásával és rövid indoklással lehet, amely tartalmazza a jelölt által felkészített gyermekek, fiatalok legfontosabb eredményeit, a jelölt pályafutásának néhány kiemelkedő állomását.

A jelölésnek tartalmaznia kell a jelölő személy vagy csoport elérhetőségét (postacímét, telefonszámát, e-mailcímét) is, hogy szükség esetén kiegészítő információkat kérhessünk a jelöltről.

Kik lehetnek jelöltek?

Tanárok, edzők, nevelők,

– akik 18 év alatti fiatalokat oktatnak, nevelnek, képeznek, kísérnek, vagy szakköröket vezetnek, önzetlenül és eredményesen segítik diákjaik iskolán kívüli tevékenységét, szakmai pályafutásukban történő elindulását;

– akik képesek fokozott figyelmet fordítani a – családi háttérük vagy anyagi lehetőségeik miatt – hátrányos helyzetben levő gyerekekre a sikerért folytatott küzdelmükben;

– akik olyan fórumokat hívtak életre (versenyek, találkozók, alapítványok, egyesületek, önképzőkörök stb.), amelyek elősegítették a gyerekek és fiatalok továbblépését, tehetségük kibontakoztatását;

– akik több évtizedes pályafutásuk során a helyi közösség megbecsülését, a szakterületükön dolgozó kollégáik elismerését vívták ki.

A jelölések értékelése

A legérdemesebb jelöltek közül a Közösségért Alapítvány kuratóriuma 10 személyt választ ki, és részesít Mentor Díjban, melynek értéke személyenként 8000 RON. Az értékelésnél a kuratórium elsősorban azt vizsgálja, mekkora része volt a mentornak az általa felkészítettek sikerében.

A jelölések benyújtása folyamatos. A Közösségért Alapítvány kuratóriuma 2011 februárjában választ a jelöltek közül, a díjátadást pedig az ezt követő időszakban szervezi meg.

A jelöléseket a következő postacímre kérjük beküldeni:

Fundația Pentru Comunitate

Cluj, Of. Postal 1, C.P. 1141

A borítékra kérjük feltüntetni: Programul Mentor

További információkat írásban az office@pentrucomunitate.ro e-mailcímen, illetve a 0755 045699-es telefonszámon lehet igényelni.

Kedves pedagógusok, jövődöbéli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban: Tantárgyam és diákjaim — sikerélmények és buktatók az oktatásban,

Az információátadástól a kreativitásra nevelésig.

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mailcímre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk:

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám

Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mailcímen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj.

Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca

Adóazonosító (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük az alábbi bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60. 400489

Cluj-Napoca, Jud. Cluj

2

Tanterem

Milyen a jó tankönyv? – Botka Ildikónak, a túrterebesi Általános Iskola tanítónőjének írása

8

Iskola és kultúra

Éneklő madár a nap alatt – népzene- és néptáncfalalkozó Székelykeresztúron – Fodor S. Sándor körzeti tanfelügyelő írása

9

Óvoda

Egy sajátos nevelési igényű gyermek óvodás éveiről – Híripi Erzsébet szinérváraljai óvónő írása

10

Láthatár

Tovább a hajóval – a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium névadása 20. évfordulójára – Borsodi L. László magyartanár írása

14

Portré

„Nem lehetetlen az olvasóvá való visszanevelés” – Végh Balázs beszélgetése Kiss Hajnalka nagykarolyi magyartanárral

18

Szülői szemmel

Sok minden függ attól, hogy milyen falakat emel az iskola – Farkas Kinga írása

20

Diákszemmel

Párizsban, „Szent Mihály útján” jártunk – András Orsolyának, a kolozsvári Báthory István Elméleti Liceum volt diákjának írása

22

Magánterület

Amikor az őszirózsák iskolába viszik a gyermekeket – Farcádi Botond írása

3

Láthatár

Milyen legyen a jövő óvodája? A pedagógus, a szinte láthatatlan rendező – Fórián Erzsébetnek, a nagyváradi 30-as óvoda pedagógusának írása

5

Iskola és kultúra

Élményközpontú műemlék-pedagógia Kolozsváron: nyomkereső fejtörők – Zay Éva írása

16

Térkép

Édesen keserű vagy keserűen édes? – a Félsgizetlakó fiatalok drogfogyasztása – szociológiai felmérés

4

Tanárszemmel

Feszültségoldó képzavar iskolakezdéskor: kezünkben az első lépés – Molnár Judit írása

12

Iskola és kultúra

Játszva magyarul Gyergyóhollóban – Dr. Demény Piroskának, a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Kara Didaktika tanszéke adjunktusának írása

21

Magánterület

Kutyából nem lesz zeneszerző – Balogh Levente írása, Csiki Csaba grafikája